

**PROFESOR
PETER JOHN TRUDGILL**

DOKTOR HONORIS CAUSA

KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II

Lublin
24 maja 2023 r.

Niniejsza książka ukazuje się w serii
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II
„Doktorzy Honoris Causa” Nr 22

Tłumaczenie dyplomu na j. łaciński
ks. Tadeusz Gacia

Redakcja tłumaczenia na j. polski
Jolanta Klimek-Grądzka
Monika Sidor
Dariusz Skórczeński

Lublin 2023

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin
www.kul.pl

PROF. PETER TRUDGILL

SUMMIS AUSPICIIS APOSTOLICAE SEDIS
NEC NON
SERENISSIMAE REI PUBLICAE POLONORUM

NOS

MIROSLAUS KALINOWSKI
SACRAE THEOLOGIAE DOCTOR HABILITATUS,
SACRAE THEOLOGIAE STUDIORUM PROFESSOR,
IN CATHOLICA UNIVERSITATE LUBLINENSI PROFESSOR ORDINARIUS
EIUSDEMQUE H.T. RECTOR MAGNIFICUS

DARIUS SKÓRCZEWSKI
SCIENTIARUM HUMANARUM DOCTOR HABILITATUS,
IN CATHOLICA UNIVERSITATE LUBLINENSI PROFESSOR EXTRAORDINARIUS
AC FACULTATIS SCIENTIARUM HUMANARUM H.T. DECANUS SPECTABILIS

MAGDALENA CHARZYŃSKA-WÓJCİK
SCIENTIARUM HUMANARUM DOCTOR HABILITATUS,
IN CATHOLICA UNIVERSITATE LUBLINENSI PROFESSOR EXTRAORDINARIUS
PROMOTOR RITE CONSTITUTUS

IN CLARISSIMUM ET ILLUSTRISSIMUM DOMINUM

PETRUM TRUDGILL

EXCELLENTEM VIRUM DOCTUM CUIUS NOMEN TOTO IN ORBE CLARET,
QUI DE DIALECTOLOGIAE IISQUE QUAE SPECTANT AD RATIONES OCCURRENTES INTER LINGUAM ET
SOCIETATEM STUDIIS PROVEHENDIS OPTIME MERUIT, VIRUM PRAESTANTISSIMUM MAGNA APUD OMNES
AUCTORITATE POLLENTEM, QUI DE FACILITATE FACULTATEQUE VARIETATIS LINGUARUM SENTIENDAE
ALIOS DILIGENTER EDOCET, QUI ETIAM DIGNITATEM PERSONAE HUMANAЕ ET IURA UNIUSCUIUSQUE
HOMINIS, PRAESERTIM VERO FIDELITATEM ERGA DOMESTICUM SERMONEM SERVANDAM DEFENDIT

E SENTENTIA CONSILII INSTITUTI LINGUARUM DOCTRINAE AC SCIENTIAE
A SENATU ACADEMICO COMPROBATA

DOCTORIS SCIENTIARUM HUMANARUM HONORIS CAUSA

NOMEN ET DIGNITATEM, IURA ET PRIVILEGIA CONTULIMUS
IN EIUSQUE REI FIDEM HOC DIPLOMA SIGILLO MAIORE
CATHOLICAE UNIVERSITATIS LUBLINENSIS IOANNIS PAULI II
SACRATISSIMO CORDI IESU DICATAE SANCIENDUM CURAVIMUS

LUBLINI, DIE VICESIMO QUARTO MENSIS MAII A.D. BIS MILLESIMO VICESIMO TERTIO

RECTOR

MIROSLAUS KALINOWSKI

PROMOTOR

DECANUS

MAGDALENA CHARZYŃSKA-WÓJCİK

DARIUS SKÓRCZEWSKI

**Uchwała Senatu
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II
z dnia 31 marca 2022 r.
w sprawie nadania tytułu doktora *honoris causa* KUL
prof. Peterowi Trudgillowi
(179/2022)**

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 574) oraz § 9 ust. 2 Statutu KUL Senat Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, na wniosek Dziekana Wydziału Nauk Humanistycznych, po pozytywnym zaopiniowaniu przez Radę Instytutu Językoznawstwa i po uzyskaniu opinii Kapituły ds. Tytułów Honorowych, Medali i Odznaczeń, nadaje tytuł doktora *honoris causa* Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II prof. Peterowi Trudgillowi.

Przez nadanie tego tytułu Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II pragnie wyrazić szacunek i uznanie dla osiągnięć naukowych prof. Petera Trudgilla, uczonego światowej sławy, który skierował badania nad dialektami na nowy tor, łącząc je z socjolingwistyką, wielkiego autorytetu, który niestrudzenie krzewiąc postawę wrażliwości na różnice językowe, upomina się o godność i prawo osoby ludzkiej do wierności mowie wyniesionej z rodzinnego domu.

Ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski
Rektor KUL

**Słowo Rektora KUL z okazji uroczystości
nadania tytułu doktora *honoris causa* KUL
prof. Peterowi Trudgillowi**

Wśród doktorów *honoris causa* Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II nie mogło zabraknąć prof. Petera Trudgilla. Jest On zasłużonym i cenionym na całym świecie językoznawcą, wykładowcą, współtwórcą życia naukowego, członkiem licznych towarzystw naukowych. Złota nić przyjaźni łączy Go także z Polską, w tym z wydawanymi w KUL „Rocznikami Humanistycznymi”. Zajmuje się powiązaniem języka i życia społecznego (socjolingwistyka), pasjonują Go dialekty, a także typologia i geografia językowa. Jego dorobek naukowy jest imponujący, zaś prace badawcze inspirujące. Nie ogranicza się przy tym do ogłaszania artykułów w renomowanych czasopismach i do przygotowywania publikacji książkowych, ale dzieli się swoją wiedzą także w popularnonaukowych felietonach, przybliżając refleksję nad fenomenami języka jego „zwykłym” użytkownikom.

Opatrzyłem przymiotnik „zwykły” cudzysłowem i myślę, że prof. Trudgill się ze mną zgodzi. Jego prace nad językiem uświadamiają bowiem, jak niezwykle i złożony jest każdy, także ten z pozoru prosty, akt komunikacji, jak wiele fenomenów z przeszłości i teraźniejszości się w nim ujawnia. Czy chcemy, czy nie, ponadczasową wartość ma

obserwacja poczyniona ponad dwa tysiące lat temu na dziedzińcu arcykapłana Kajfasza: „Twoja mowa cię zdradza” (Mt 26,73). Zdradza wiele z unikalnej duchowej i intelektualnej tajemnicy tożsamości człowieka, z dziejów jego życia oraz zamierzeń i idei, które modelują i ukierunkowują jego losy.

Dla specjalistów w dziedzinie językoznawstwa ogólnego, historii i epistemologii socjolingwistyki, w których prof. Trudgill jest niekwestionowanym autorytetem, Jego dokonania naukowe mają wartość wzoru i dokumentu. Profesor nieustannie podkreśla, że język jest żywy, a przez to kruchy oraz wymagający troski i pielęgnacji, a także jak najdokładniejszego poznawania i upamiętniania w postaci profesjonalnych studiów. Laikom Jego wkład w badania lingwistyczne powinien uświadamiać, że język jest dobrem o szczególnej wartości i mocy, naszym najstarszym (po ciele) dziedzictwem, które w darze otrzymaliśmy po przodkach – dlatego jak każdy skarb powinien być szanowany i używany z rozmysłem. Zwłaszcza dziś, w dobie coraz wyraźniejszego braku poszanowania dla słowa, zwracanie uwagi na społeczny aspekt języka, jego możliwości wspólnototwórcze (przy zachowaniu autonomii i poczucia sprawczości jednostek) jest godne najwyższego uznania. Kultura bowiem nie rodzi się w zupełnej izolacji, a dobro wspólne jest jedną z rękoi między pokoleńowego rozwoju, w którym to, co dziedziczone i cenne, staje się osnową nowego, zaś nowe formy i kształty, nowy język i pojęcia powstają nie w akcie zniszczenia, lecz w konstruktywnym procesie doskonalenia.

Dziękując Doktorowi *honoris causa* KUL, Peterowi Trudgillowi, za miłość do języków, w których wyraża się bogactwo ludzkiego doświadczenia, życzę Mu dalszych sukcesów naukowych i dalszej otwartości na fascynującą tajemnicę mówienia i (po)rozumienia.

Prof. dr hab. Katarzyna Dziubalska-Kolaczyk
Prorektor ds. nauki, Szkoła Nauk o Języku i Literaturze
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Recenzja

**dokonań naukowych w związku
z wnioskiem o wszczęcie postępowania
o nadanie tytułu doktora *honoris causa* KUL
Profesorowi Peterowi Trudgillowi FBA,
dr. h.c. multi, w związku z procedurą przyznania mu
tytułu *honoris causa* przez
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II**

Magnificencjo, Księżę Rektorze!

Przedłożenie niniejszej opinii naukowej w związku z postępowaniem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II o nadanie tytułu *honoris causa* profesorowi Peterowi Trudgillowi to dla mnie wielki przywilej.

Mam zaszczyt znać Petera Trudgilla od początku mojej kariery akademickiej. I choć sama nie jestem socjolingwistką, był on dla mnie zawsze źródłem wiedzy, stale go podziwiam i darzę ogromnym szacunkiem. Profesor Peter Trudgill należy do najwybitniejszych współczesnych językoznawców. Jest jednym z twórców współczesnej socjolingwistyki

i dialektologii. Inspirację do swoich badań zaczerpnął z rewolucyjnej metodologii Labova, polegającej na badaniu losowych populacji, a nie pojedynczych osób, i obliczaniu zróżnicowania językowego jako skorelowanego z grupą społeczną. Jako pierwszy zastosował tę metodę w praktyce badawczej, co zaowocowało przełomową publikacją książkową pt. *The Social Differentiation of English in Norwich*, opublikowaną w roku 1974 w Cambridge University Press. To szeroko rozpoznawalne studium dotyczące użycia języka angielskiego w rodzinnym mieście Profesora, Norwich, było pierwszym z długiej serii przełomowych prac Trudgilla w dziedzinie socjolingwistyki.

Peter Trudgill studiował w King's College w Cambridge oraz na Uniwersytecie Edynburskim pod kierunkiem Johna Lyonsa, po czym podjął pracę na Uniwersytecie w Reading, gdzie w latach 1970–1986 był kolejno wykładowcą, lektorem i profesorem. Następnie przeniósł się na Uniwersytet Essex, a w 1992 r. na Uniwersytet w Lozannie. W latach 1998–2005 był profesorem językoznawstwa angielskiego na Wydziale Anglistyki Uniwersytetu we Fryburgu szwajcarskim. Od 2005 r. zajmuje stanowisko profesora emeritus w dziedzinie językoznawstwa angielskiego. Przez kilka lat był także profesorem na Uniwersytecie w Agder, w Norwegii oraz w centrum badań nad typologią językową na Uniwersytecie La Trobe w Melbourne, w Australii. Od 2005 r. jest honorowym profesorem socjolingwistyki na Uniwersytecie Anglii Wschodniej w Norwich (Wielka Brytania).

Peter Trudgill jest członkiem Akademii Brytyjskiej, Norweskiej Akademii Nauk, Norweskiej Akademii Nauk przy Uniwersytecie w Agder, Królewskiej Norweskiej Akademii Nauk, Królewskiej Akademii Szwedzkiej Kultury Ludowej im. Gustawa Adolfa oraz Academia Europaea. Posiada tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu w Uppsali, w Szwecji (1995), Uniwersytetu Anglii Wschodniej w Norwich, w Wielkiej Brytanii (2002), Uniwersytetu La Trobe w Melbourne, w Australii (2005), Uniwersytetu Kolumbii Brytyjskiej w Vancouver, w Kanadzie (2018), Uniwersytetu w Patras, w Grecji (2019). Trwa także procedura przyznawania

mu tego tytułu przez Uniwersytet w Murcji, w Hiszpanii [uroczystość nadania tytułu odbyła się 3 czerwca 2022 – przyp. tłum.]. W latach 1992–1993 był przewodniczącym Societas Linguistica Europaea. Od 2011 r. jest dożywotnim honorowym członkiem Amerykańskiego Towarzystwa Językoznawczego.

Profesor Trudgill prowadził terenowe badania językoznawcze w Wielkiej Brytanii, Grecji, Norwegii i Nowej Zelandii. Wykładał w większości krajów europejskich, w Kanadzie, Stanach Zjednoczonych, Kolumbii, Australii, Nowej Zelandii, Indiach, Tajlandii, Hongkongu, Fidzi, Malawi i Japonii. Peter Trudgill jest honorowym prezesem Stowarzyszenia Przyjaciół Dialektu Norfolk i publikuje cotygodniowe felietony na temat języka i języków w Europie na łamach “The New European”. Pewnego razu, gdy Peter Trudgill pisał tekst o języku polskim, otrzymałam od niego wieczorem e-mail następującej treści: „W Wielkiej Brytanii mieszka obecnie 560 tys. osób, dla których język polski jest językiem ojczystym. Mówi się, że jest to drugi pod względem liczby użytkowników język w Anglii... Będę musiał zacząć się go uczyć. Dobranoc [słowo w języku polskim – przyp. tłum.]. Peter”. Trudgill biegle zna języki: norweski, grecki, francuski i niemiecki oraz posiada rozległą wiedzę na temat kilkadziesiątu innych języków.

Nazwisko *Trudgill* wywodzi się znaczeniowo od wyrażenia „złota nić” i jest nazwiskiem monogenetycznym. Oznacza to, że wszyscy Trudgillowie, którzy mieszkają w rejonie Norfolk, są spokrewnieni. Jako młody chłopiec Peter interesował się muzyką klasyczną, komponował własne utwory muzyczne, grał na wiolonczeli, a także interesował się krykietem i piłką nożną. W szkole uczył się francuskiego, niemieckiego oraz włoskiego i już wtedy czytał książki o tematyce językoznawczej. Fascynowały go różnice między językami. Dzięki możliwości studiowania językoznawstwa na drugim roku studiów w King’s College w Cambridge mógł oddać się swoim pasjom. Następnie, podczas studiów na Uniwersytecie Edynburskim, odkrył socjolingwistykę i badania Labova. W trakcie gromadzenia materiału do pracy doktorskiej postanowił przeprowadzić

studium dialektów miejskich na wzór studium dialektów Nowego Jorku autorstwa Labova. Norwich było oczywistym wyborem Trudgilla! I tak w roku 1974 powstała monografia zatytułowana *The Social Differentiation of English in Norwich*. Następnie ukazało się wprowadzenie do socjolingwistyki (1974) *Social Linguistics: an Introduction* (London: Penguin Books). Liczne kolejne monografie Trudgilla poświęcone były m.in. takim zagadnieniom, jak równorzędność dialektów i akcentów, kontakty pomiędzy dialektami, powstawanie nowych dialektów, dialekty języka angielskiego oraz dialektologia w sensie ogólnym: 1975 – *Accent, Dialect and the School* (London: Edward Arnold); 1979 – *English Accents and Dialects: an Introduction to Social and Regional Varieties of British English* (współaut. A. Hughes, London: Edward Arnold); 1980 – *Dialectology* (współaut. J. K. Chambers, London: Cambridge University Press); 1982 – *International English: a Guide to Varieties of Standard English* (współaut. z żoną Jane Hannah, London: Edward Arnold); 1986 – *Dialects in Contact* (Oxford: Blackwell); 1990 – *The Dialects of England* (Oxford: Blackwell); 1994 – *Dialects* (London: Routledge). Innymi ważnymi obszarami badań prowadzonych przez Trudgilla są: epistemologia socjolingwistyki, typologia społeczna i językowa, koncepcja złożoności języka oraz znaczenia wariantywności w procesie zmian językowych. Spośród licznych prac Trudgilla w tym zakresie chciałabym wspomnieć o opracowaniu z roku 2002 pt. *Sociolinguistic Variation and Change* (Edinburgh: Edinburgh University Press), a w sposób szczególny o monografii z roku 2011 pt. *Sociolinguistic Typology: Social Determinants of Linguistic Complexity* (Oxford: Oxford University Press). Jak zauważa sam autor, „[k]siążka ta podejmuje problematykę typologii socjolingwistycznej, rozumianej w kategoriach typologii językowej wykorzystującej dokonania socjolingwistyki, zadającej pytania z dziedziny socjolingwistyki i starającej się udzielić na nie odpowiedzi z perspektywy socjolingwistycznej. Typologia ta opiera się na założeniu, że natura ludzkich sprawności językowych jest taka sama dla wszystkich, i była taka od zawsze, odkąd istnieje ludzkość. Biorę jednak pod uwagę możliwość, że ze względu na wpływ, jaki struktury społeczne mogą mieć na

strukturę języka, ta ogólna zdolność ludzkiego umysłu może prowadzić do powstawania różnych typów języka w różnych miejscach i w różnych momentach historii ludzkości”. Trudgill podejmuje problematyczne zagadnienie równorzędnej złożoności języków, argumentując, że o ile należy założyć porównywalną złożoność języków na pewnym etapie ich historycznego rozwoju, to proces zmian językowych przebiega różnie dla różnych języków, ponieważ zmiany te warunkowane są różnorodnymi czynnikami socjolingwistycznymi. Stąd wyprowadza Trudgill pojęcia *complexification* (wzrostu złożoności systemu) i *simplification* (ograniczenia złożoności systemu języka). Argumentuje, że krótkotrwały kontakt językowy dorosłych mówców, doświadczających trudności w uczeniu się języka obcego, prowadzi do symplifikacji, podczas gdy długotrwały kontakt w ramach jednego obszaru geograficznego dzieci dwujęzycznych – do wzrostu złożoności ich systemów językowych, np. addytywnego zapożyczenia kategorii morfologicznych. Fakt, że języki pozostające w kontakcie pierwszego rodzaju podlegają symplifikacji, nie oznacza, że tracą one swoją wartość, ale że stają się bardziej regularne i mniej redundantne strukturalnie (np. język afrikaans jest w tym sensie mniej złożony niż język niderlandzki). Z drugiej zaś strony, wzrost złożoności może objąć oddziaływaniem pierwotnie niezłożone, stosunkowo izolowane, stabilne strukturalnie języki o niskim natężeniu kontaktu z innymi systemami językowymi. Jak twierdzi Trudgill, „jeśli języki pozostawić samym sobie, będą one wykazywać tendencję do wzrostu złożoności”. Ponieważ taki stan izolacji realnie nie zachodzi, na świecie dochodzi do rozlicznych kontaktów językowych między dorosłymi mówcami. Języki stają się stopniowo coraz mniej złożone i nie będą już w stanie ujawnić zbyt wielu szczegółów o tym, jak wyglądały kiedyś. Dlatego Trudgill usilnie zachęca nas do ich poznawania, gdy jeszcze jest na to czas.

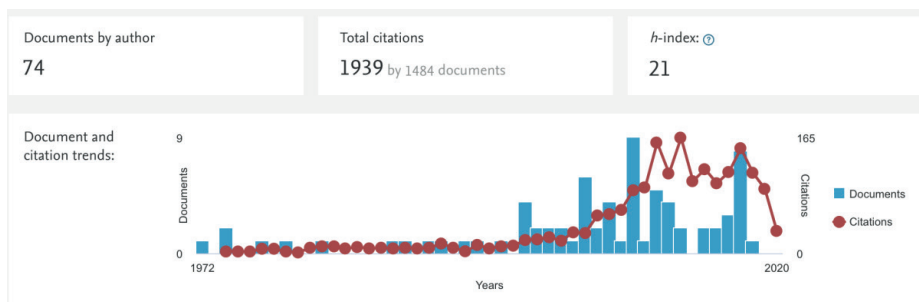
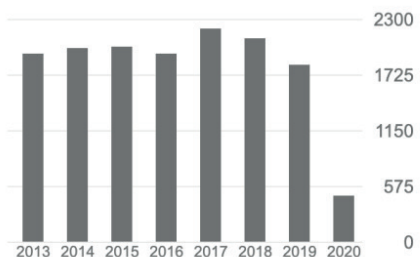
Najnowsza publikacja książkowa Petera Trudgilla ukazała się w roku 2020: *Millenia of Language Change: Sociolinguistic Studies in Deep Historical Linguistics* (Cambridge: Cambridge University Press). Jest to zbiór artykułów stanowiących najistotniejsze dokonania Petera Trudgilla z zakresu

językoznawstwa historycznego, dialektologii, socjolingwistyki, zmian językowych, typologii językowej, geografii językowej oraz językoznawstwa kontaktu.

Wymieniłam jedynie wybrane prace spośród setek publikacji autorstwa Profesora Trudgilla. Jego wpływ na kolejne pokolenia językoznawców i socjolingwistów jest ogromny i znajduje odzwierciedlenie w takich pomiarach bibliometrycznych, jak indeks cytowań Google Scholar i Scopus:

Cited by [VIEW ALL](#)

	All	Since 2015
Citations	33661	10591
h-index	59	41
i10-index	152	91

Istotne znaczenie w kontekście nominacji do tytułu doktora *honoris causa* jednego z polskich uniwersytetów ma nić przyjaźni, łącząca profesora Trudgilla z Polską. Jego współpraca z badaczami w Polsce rozpoczęła się w latach osiemdziesiątych, gdy zaczął uczestniczyć w międzynarodowych konferencjach poświęconych zagadnieniom językoznawstwa kontrastywnego, a następnie w poznańskich spotkaniach językoznawczych, organizowanych na mojej macierzystej uczelni. Wygłaszał w Polsce wykłady gościnne, pełnił funkcję redaktora, recenzenta, konsultanta i doradcy naukowego, a także współautora i współredaktora licznych projektów wydawniczych. Peter Trudgill jest człowiekiem przyjaznym i ciepłym, dobrym słuchaczem i żywym dyskutantem, obdarzonym ciętym dowcipem i umiejącym bronić swoich racji, a równocześnie niezwykle pomocnym i życzliwym. Jego wykłady, porywające i pouczające, dostarczają słuchaczom wielkiej intelektualnej przyjemności. Profesor Trudgill reprezentuje rzadkie połączenie autorytetu i otwartości na innych. Jest utytułowanym naukowcem i wspaniałym człowiekiem.

Żywię silne przekonanie, że Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II będzie szczył się faktem przyznania najwyższego akademickiego wyróżnienia profesorowi Peterowi Trudgillowi, który w pełni na ten zaszczyt zasługuje.

Tłum. Konrad Klimkowski

Prof. dr dr h.c. multi Ernst Håkon Jahr
Uniwersytet w Agder (Norwegia)

Recenzja

**dokonań naukowych w związku z wnioskiem
o wszczęcie postępowania o nadanie tytułu
doktora *honoris causa* KUL
Profesorowi Peterowi Trudgillowi**

Peter John Trudgill urodził się 7 listopada 1943 roku w Norwich, w Wielkiej Brytanii. W roku 1966 ukończył studia w zakresie języków epoki nowożytnej i średniowiecza na Uniwersytecie w Cambridge, a w 1971 r. obronił doktorat z zakresu językoznawstwa na Uniwersytecie Edynburskim. W roku 1983 uzyskał tytuł profesora socjolingwistyki. Był wykładowcą na następujących uczelniach: Uniwersytet w Reading (Wielka Brytania: 1970-1986), Uniwersytet Essex (Wielka Brytania: 1986-1992), Uniwersytet w Lozannie (Szwajcaria: 1992-1998), Uniwersytet we Fryburgu (Szwajcaria: 1998-2005), Uniwersytet La Trobe (Australia: 2006-2014) oraz Uniwersytet Agder (Norwegia: 2006-2016). Obecnie zajmuje stanowisko profesor emeritus na Uniwersytecie we Fryburgu (Szwajcaria) i Uniwersytecie Anglii Wschodniej (Wielka Brytania).

Profesor Trudgill jest doktorem *honoris causa* Uniwersytetu w Upsali (Szwecja: 1995), Uniwersytetu Anglii Wschodniej (Wielka Brytania: 2002), Uniwersytetu La Trobe (Australia: 2005), Uniwersytetu Kolumbii Brytyjskiej (Kanada: 2018) oraz Uniwersytetu w Patras (Grecja: 2019). Lista jego licznych innych wyróżnień naukowych zawiera: tytuł honorowego członka Amerykańskiego Towarzystwa Językoznawczego (Linguistic Society of America, USA: 2011-), Medal za Zasługi dla Uniwersytetu Adama Mickiewicza (Polska: 2017), tytuł członka Akademii Brytyjskiej (Wielka Brytania: 1989-), tytuł członka Norweskiej Akademii Nauk (Norwegia: 1995-), tytuł członka Królewskiej Norweskiej Akademii Nauk (Norwegia: 1996-), tytuł członka Akademii Nauk Uniwersytetu Agder (Norwegia: 2003-), tytuł członka Królewskiej Akademii Szwedzkiej Kultury Ludowej im. Gustawa Adolfa (Szwecja: 2003-), tytuł członka Academia Europaea (2009-). Ponadto Profesor Trudgill pełnił funkcję przewodniczącego Societas Linguistica Europaea (1992-1993), a od 1985 roku posiada własne hasło osobowe w światowej encyklopedii Who's Who.

Profesor Peter Trudgill był profesorem wizytującym na dwudziestu uniwersytetach: w Hongkongu (Chiny: 1976), w Bergen (Norwegia: 1976), w Århus (Dania: 1977), Uniwersytet Illinois (USA: 1978), Uniwersytet Stanforda (USA: 1980 i 1987), Uniwersytet Osmański (Indie: 1980), Międzynarodowy Uniwersytet Chrześcijański (Japonia: 1981), Australijski Uniwersytet Narodowy (Australia: 1982), Uniwersytet Teksański (USA: 1983), w Toronto (Kanada: 1983), w Tromsø (Norwegia: 1988), Uniwersytet Canterbury (Nowa Zelandia: 1990), w Neuchâtel (Szwajcaria: 1995-1997), we Fryburgu (Szwajcaria: 1995-1998), w Lozannie (Szwajcaria: 1998-2001), Uniwersytet Ohio (USA: 2006), Memorial (Kanada, 2006), Fryburg (Niemcy, 2006), Wiedeń (Austria, 2007) i Hamburg (Niemcy, 2007).

Profesor Peter Trudgill był również zapraszany do prowadzenia wykładów na uniwersytetach w ponad trzydziestu krajach: 1. Dania: Århus, Kopenhaga, Odense (Południowa Dania); 2. Finlandia: Helsinki, Jyväskylä,

Tampere, Turku, Vaasa; 3. Norwegia: Bergen, Agder (Kristiansand), Oslo, Tromsø, Trondheim; 4. Szwecja: Gothenburg, Lund, Stockholm, Uppsala, Växjö; 5. Austria: Graz, Klagenfurt, Innsbruck, Salzburg, Wiedeń; 6. Niemcy: Augsburg, Brema, Bonn, Kolonia, Dortmund, Erlangen, Fryburg, Hanower, Heidelberg, Humboldt (Berlin), Monachium, Poczdam, Trewir; 7. Szwajcaria: Bazylea, Berno, Lozanna, Neuchâtel, Zurych, St. Gallen, Lugano; 8. Francja: Grenoble, Chambéry, Paryż; 9. Belgia: Antwerpia, Bruksela, Wolny Uniwersytet w Louvain, Louvain-la-Neuve, Liège, Gandawa; 10. Niderlandy: Nijmegen, Radbout Nijmegen, Utrecht; 11. Hiszpania: Alicante, Murcja, Almeria, Malaga, Walencja, La Laguna (Teneryfa); 12. Portugalia: Lizbona; 13. Włochy: Katania, Neapol, Palermo, Rzym, Mediolan (Uniwersytet Katolicki); 14. Grecja: Ateny, Saloniki; 15. Republika Czeska: Praga, Brno, Olomuniec; 16. Polska: Poznań, Kraków, Warszawa; 17. Węgry: Karl Marx (Budapeszt), Veszprem; 18. Indie: Delhi, Mysuru, Uniwersytet Osmański (Hajdarabad); 19. Japonia: Nagoya, Międzynarodowy Uniwersytet Chrześcijański (Tokio), Kyoto, Tokijski Uniwersytet Metropolitalny; 20. Hongkong: Uniwersytet Chiński, Uniwersytet w Hongkongu; 21. Singapur: Uniwersytet Nanyang; 22. Tajlandia: Bangkok; 23. Stany Zjednoczone: Uniwersytet Kalifornijski (Santa Barbara), Uniwersytet w Chicago, Uniwersytet Duke’a, Międzynarodowy Uniwersytet Florydy (Miami), Uniwersytet Georgetown, Uniwersytet Hawajski, Uniwersytet Illinois (Urbana), Uniwersytet Pensylwanii, Uniwersytet Michigan, Uniwersytet Stanforda, Uniwersytet Teksasński (Austin); 24. Kanada: Uniwersytet Manitoby, Uniwersytet Montrealski, Uniwersytet Ottawski, Uniwersytet Quebec (Montreal), Uniwersytet w Toronto; 25. Kolumbia: Cali; 26. Australia: Uniwersytet w Adelaidzie, LaTrobe, Monash, Queensland, Uniwersytet Australii Zachodniej (Perth); 27. Nowa Zelandia: Uniwersytet w Auckland, Uniwersytet Canterbury (Christchurch), Uniwersytet Waikato w Hamilton, Uniwersytet Otago (Dunedin), Uniwersytet Maseya w Palmerston North, Uniwersytet Wiktorii w Wellington; 28. Fidzi: Uniwersytet Południowego Pacyfiku (Suva); 29. Malawi: Malawi (Blantyre); 30. Szkocja: Uniwersytet w Aberdeen,

Uniwersytet Edynburski; 31. Irlandia Północna: Uniwersytet Queen's (Belfast), Uniwersytet Ulsterski; 32. Walia: Uniwersytet Walijski w Lampeter, Uniwersytet w Cardiff; 33. Anglia: Uniwersytet w Bath, Uniwersytet Bristolski, Uniwersytet w Cambridge, Uniwersytet Anglii Wschodniej, Uniwersytety Essex, Exeter, Hertfordshire, Uniwersytety w Hull, w Lancaster, w Leeds, Londyńska Szkoła Ekonomii, Uniwersytety w Newcastle, w Nottingham, w Oksfordzie, w Reading, w Salford, w Sheffield, Uniwersytet Sheffield Hallam, Uniwersytet SOAS, Uniwersytet Surrey, Sussex, UCL, Uniwersytet Królowej Marii, Uniwersytet w Yorku, Uniwersytet Anglii Zachodniej.

Profesor Trudgill jest członkiem kolegów redakcyjnych około trzydziestu prestiżowych czasopism o zasięgu międzynarodowym, w tym „Roczników Humanistycznych” wydawanych przez Wydział Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Bierze udział w programach radiowych i telewizyjnych, jest także publicystą prasowym. Był promotorem 33 prac doktorskich i członkiem komisji doktorskich w 29 uczelniach: Birkbeck – Uniwersytet Londyński, Uniwersytet w Birmingham, w Cambridge, Uniwersytet Anglii Wschodniej, Uniwersytet Edynburski, Uniwersytety Essex, Exeter, Uniwersytety w Hull, Leicester, Leeds, Newcastle, Oxford, Reading, Uniwersytet SOAS, Uniwersytet w Yorku (Anglia); Uniwersytet w Cardiff (Walia); Politechnika Ulsterska (Irlandia Północna); Uniwersytety w Agder, Bergen, Tromsø (Norwegia); w Århus (Dania); w Göteborgu (Szwecja); w Bernie, we Fryburgu (Szwajcaria); w Austin, w Chicago (USA); Uniwersytet Monash (Australia); w Hajdarabadzie (Indie); Uniwersytet Canterbury (Nowa Zelandia).

Opublikował ponad 330 publikacji, w tym ok. 250 artykułów i 45 książek – we wszystkich najbardziej prestiżowych międzynarodowych wydawnictwach z zakresu studiów językoznawczych:

The Social Differentiation of English in Norwich (1974; Cambridge University Press),

- Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society* (1974; Penguin Books),
Accent, Dialect and the School (1975; Edward Arnold),
Sociolinguistic Patterns in British English (1978; Edward Arnold),
English Accents and Dialects (1979; Edward Arnold; współaut. Arthur Hughes),
Dialectology (1980; Cambridge University Press; współaut. J.K. Chambers),
International English: A Guide to Varieties of Standard English (1982; Edward Arnold; współaut. Jean Hannah),
Coping with America: A Beginner's Guide to the USA (1983; Blackwell),
On Dialect: Social and Geographical Perspectives (1983; Blackwell),
Language in the British Isles (1984; Cambridge University Press),
Applied Sociolinguistics (1984; Academic Press),
Dialects in Contact (1986; ESRC),
Bad Language (1990; Blackwell & Penguin Books; współaut. Lars Andersson),
The Dialects of England (1990; Blackwell),
Dialects of English: Studies in Grammatical Variation (1991; Longman; współaut. J.K. Chambers),
Introducing Language and Society (1992; Penguin),
Dialects (1994; Routledge),
Communication et Pragmatique Interculturelles (1997; VALS/ASLA; współaut. P. Singy),
Language Myths (1998; współaut. Laurie Bauer),
The Sociolinguistics Reader I: Multilingualism and Variation (1998; Edward Arnold; współred. Jenny Cheshire),
The Sociolinguistics Reader II: Gender and Discourse (1998; Edward Arnold; współred. Jenny Cheshire),
East Anglian English (2001; Boydell and Brewer; współaut. Jacek Fisiak),
The Handbook of Language Variation and Change (2001; Blackwell; współred. J.K. Chambers i N. Schilling-Estes),

- Sociolinguistic Variation and Change* (2002; Edinburgh University Press),
Alternative Histories of English (2002; Routledge; wspólaut. R. Wattsem),
A Glossary of Sociolinguistics (2003; Edinburgh University Press),
The Norfolk Dialect (2003; Poppyland Publishing),
New-Dialect Formation: The Inevitability of Colonial Englishes (2004; Edinburgh University Press),
New Zealand English: Its Origin and Evolution (2004; Cambridge University Press; wspólaut. E. Gordon, L. Campbell, J. Hay i M. Maclagan),
HSK Sociolinguistics/Soziolinguistik Vol. I (2004; De Gruyter; wspólred. U. Ammon, N. Dittmar i K. Mattheier),
HSK Sociolinguistics/Soziolinguistik Vol. II (2005; De Gruyter; wspólred. U. Ammon, N. Dittmar i K. Mattheier),
HSK Sociolinguistics/Soziolinguistik Vol. III (2005; De Gruyter; wspólred. U. Ammon, N. Dittmar i K. Mattheier),
Diccionario de Sociolingüística (2007; Gredos; wspólaut. J.M. Hernández-Campoy),
Norm og variasjon – Utvalgte språkstudier 1974-2005. A festschrift for Geirr Wiggen on his 60th birthday (2007; Novus; wspólred. Ernst Håkon Jahr),
In Sfakia: Passing Time in the Wilds of Crete (2008; Lycabettus Press),
Language Complexity as an Evolving Variable (2009; Oxford University Press; wspólaut. D. Gil i G. Sampson),
The Lesser-Known Varieties of English (2010; Cambridge University Press; wspólaut. E. Schneider, D. Schreier i J. Williams),
Investigations in Sociohistorical Linguistics: Stories of Colonisation and Contact (2010; Cambridge University Press),
Sociolinguistic Typology: Social Determinants of Linguistic Complexity (2011; Oxford University Press),
Language Ecology for the 21st Century: Linguistic Conflicts and Social Environment (2013; Novus; wspólred. Ernst Håkon Jahr i Wim Vandenbussche),
Further Studies in Lesser-Known Varieties of English (2015; Cambridge University Press; wspólaut. J. Williams, E. Schneider i D. Schreier),

Sfakia: A History of the Region in its Cretan Context (2015; Mystis; współaut. G. Dalidakis),

Dialect Matters: Respecting Vernacular Language (2016; Cambridge University Press),

Millennia of Language Change: Sociolinguistic Studies in Deep Historical Linguistics (2020; Cambridge University Press),

European Language Matters (2021; Cambridge University Press).

Liczne książki autorstwa Profesora Trudgilla zostały przetłumaczone na następujące języki: francuski, portugalski, węgierski, szwedzki, norweski, niemiecki, włoski, grecki, chiński, koreański, japoński, malajski i hiszpański. Z okazji dwudziestopięciolecia badań socjolingwistycznych (1993) dokonania Trudgilla zostały zaprezentowane w wydanym w Hiszpanii tomie *British Sociolinguistics: Introduction to the Work of Peter Trudgill* (red. J.M. Hernández Campoy). W roku 2003, z okazji 60. urodzin, Profesor Trudgill otrzymał tom okolicznościowy (Festschrift) zatytułowany *Social Dialectology: In Honour of Peter Trudgill* (John Benjamins; red. David Britain i Jenny Cheshire). Tom zawiera publikacje autorstwa światowej sławy specjalistów z zakresu dialektologii i socjolingwistyki. W 75. rocznicę urodzin Profesorowi Trudgillovi wręczono drugi tom okolicznościowy, który stanowi antologię jego publikacji na temat języków skandynawskich publikowanych w różnych latach: *'Norwegian as a normal language' and other studies in Scandinavian linguistics* (2018; Oslo, Novus, red. Ernst Håkon Jahr). Języki skandynawskie, a zwłaszcza język norweski, który od dawna jest poddawany działaniom w zakresie planowania językowego oraz nacechowany jest licznymi konfliktami językowymi, stanowią jeden z obszarów zainteresowań badawczych profesora Trudgilla, podobnie jak język grecki, który w rozwoju historycznym wykazuje cechy identyczne z cechami języków skandynawskich.

Profesor Trudgill jest ponadto redaktorem naczelnym prestiżowej serii „Language in Society”, wydawanej przez wydawnictwo Wiley-Blackwell. Jest także doradcą naukowym wydawnictwa Collins Dictionaries.

Jest członkiem komitetów naukowych około trzydziestu specjalistycznych czasopism międzynarodowych, m.in. „English World Wide”, „American Speech”, „Language Sciences”, „Papers in Geolinguistics”, „Oxford International Encyclopaedia of Linguistics”, „Norsk Lingvistisk Tidsskrift”, „Language Variation and Change”, „Nordic Journal of Linguistics”, „International Journal of Applied Linguistics”, „Atlas Linguarum Europae”, „Multilingua”, „Zeitschrift für Anglistik und Amerikanistik”, „Journal of Sociolinguistics”, „Journal of Multilingual and Multicultural Development”, „European Journal of English Studies”, „Links and Letters”, „Journal of Greek Linguistics”, „Poznań Studies in Contemporary Linguistics”, „International Journal of English Studies”, „Dialectologia”, „Gengo Kenkyu” (Journal of the Linguistic Society of Japan), „Brill Studies in Language”, „Cognition and Culture”, „Wiener Arbeiten zur Linguistik”, „Babel”, „Poznan Linguistic Meeting Yearbook”, „Journal of Linguistic Geography”, „Language Ecology”, „Aegean Working Papers in Ethnographic Linguistics”.

Nie sposób dzisiaj myśleć o socjolingwistyce bez przywołania postaci Petera Trudgilla. Był nie tylko pionierem tej dyscypliny w latach 60. wraz z Williamem Labovem, Dellem Hymesem i Joshua Fishmanem, ale także znacząco przyczynił się do jej rozwoju. W tamtych czasach wśród językoznawców ujawniały się coraz silniejsze postawy krytyczne wobec dotychczasowych dokonań paradygmatów teoretycznych: strukturalistycznego i generatywistycznego. Wzrastało zainteresowanie badaniami socjologicznymi, ich rozwojem i możliwościami zastosowania do nowych problemów społecznych. Rozpoczął się także przełom ilościowy w badaniach naukowych, wskutek czego zrodziła się potrzeba przededefiniowania i przeformułowania tradycyjnych badań dialektologicznych. Wszystkie te czynniki dały początek nowej dziedzinie wiedzy: socjolingwistyce, uwzględniającej wcześniejsze pionierskie prace takich badaczy, jak Alf Sommerfelt czy Einar Haugen.

Dorobek naukowy Profesora Trudgilla odgrywa kluczową rolę w najnowszych badaniach relacji między językiem a społeczeństwem. W myśl

jego koncepcji zachowania językowe odzwierciedlają struktury społeczne i odwrotnie: struktury społeczne determinują zachowania językowe w znacznie większym stopniu niż zakładano na wcześniejszych etapach badań lingwistycznych. Skoro zatem język stanowi praktykę społeczną, przez co również wariacyjność języków jest motywowana społecznie, profesor Trudgill poświęcił się badaniom nad społecznym znaczeniem języka, ujmując go nie tylko jako instrument przekazu informacji (ustnej czy pisemnej), lecz również jako kluczowe medium nawiązywania i podtrzymywania więzi społecznych, a także źródło wiedzy o samym mówcy. Każdy akt mowy jest więc aktem tożsamościowym, wyrazem świadomości i solidarności grupowej oraz przynależności językowej. Używając języka, dokonujemy projekcji tożsamości i postaw językowych.

Wariacyjność języków, która była niemal nieobecna w ujęciach poprzednich paradygmatów językoznawstwa (strukturalizm i generatywizm), stanowi zasadniczy fundament socjolingwistyki. Z historycznego punktu widzenia perspektywa społeczna i zastosowanie metod socjologicznych do materiału językowego stanowiły znaczący postęp w naukowych badaniach języka, ponieważ dzięki nim nie tylko przyznano wariacyjności języków status przedmiotu badań, lecz także opracowano metodologię, która pozwala na naukowe badanie tego zagadnienia. Koncepcja reguł wariacyjnych Labova („Varbrul”) i jej matematyczne zastosowanie stanowią wyraziste przykłady opisu przewidywalności prawdopodobieństwa występowania wzorców zmienności (lub wyboru) pomiędzy alternatywnymi formami użycia języka.

Wizja języka jako zjawiska społecznego, ściśle powiązanego ze strukturą społeczną i systemami wartości, wspieranie różnorodności językowej, promowanie wykorzystywania komunikacyjnego dialektów, odmian niestandardowych języka oraz języków mniejszości jako nośników różnorodności kulturowej stanowią stałe wątki prac profesora Trudgilla. Do podejmowanych przez niego kwestii szczegółowych należą: socjolingwistyka zmian językowych i ich rozprzestrzenianie, język i kontakty między językami, geografia językowa, mniejszości językowe, odmiany języka

angielskiego – w tym pidżyny i kreole – postawy językowe oraz historia języka angielskiego. Podczas całego okresu aktywności zawodowej był mocno zaangażowany w procesy rozpowszechniania wiedzy naukowej związanej z dokonaniem socjolingwistyki stosowanej, jako wkład w rozwiązywanie realnych problemów w obszarze rzeczywistości społecznej, np. język a grupy społeczne, język a przynależność rasowa, język a imigracja, polityka językowa, konflikty językowe i planowanie językowe, postawy językowe, seksizm językowy i komunikacja międzykulturowa.

Nie ulega żadnej wątpliwości, że od lat 70. XX stulecia Profesor Peter Trudgill pozostaje jedną z wiodących i najbardziej wpływowych postaci w dziedzinie socjolingwistyki.

Tłum. Konrad Klimkowski

Dr hab. Magdalena Charzyńska-Wójcik, prof. KUL
Katedra Historii Języka Angielskiego i Translatoryki
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Laudacja

wyłoszona na cześć Prof. Petera Trudgilla
z okazji nadania tytułu doktora *honoris causa*
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II
dnia 24 maja 2023 roku w Lublinie

Mimo iż znam Profesora Petera Trudgilla całe moje życie zawodowe, napisanie *laudatio*, które oddawałoby sprawiedliwość jego profilowi intelektualnemu, niezwyklej osobowości i rozległemu zakresowi dokonań, okazało się dla mnie zadaniem niezwykle trudnym.

Peter Trudgill jest jednym z najwybitniejszych socjolingwistów i dialektologów na świecie. Jego dorobek budzi podziw u każdego, kto zetknął się z tymi obszarami, zaś jego wiedza zapewniła mu tak mocną i niekwestionowaną pozycję w socjolingwistyce i dialektologii, że nazwisko Trudgill stało się wręcz synonimem dziedziny. Wzorowa kariera zawodowa Profesora Trudgilla nie zakończyła się z jego przejściem na emeryturę, lecz przeciwnie – w przypadku tego Uczonego nabrała intensywności, owocując wzmoczoną aktywnością intelektualną i bogatym dorobkiem naukowym. Jego osiągnięciami naukowymi można by obdzielić nie jednego, lecz dziesięcioro wziętych badaczy. Pasja i oddanie

Profesora Trudgilla sprawie równości językowej wykraczają daleko poza działalność akademicką, a jego bezprecedensowe zaangażowanie w promowanie świadomości językowej są nieustającym źródłem inspiracji. Ale Peter Trudgill to nie tylko badacz: to również podróżnik, koneser życia w jego licznych odsłonach, miłośnik sportu, a także niezwykle i wierny przyjaciel, którego przyjaźni mam wyjątkowy przywilej doświadczać od blisko ćwierćwiecza.

Profesor Peter Trudgill urodził się 7 listopada 1943 r. w Norwich, a „dokładniej na przedmieściach Norwich”, jak wielokrotnie podkreśla. Tam dorastał i to Norwich zawsze nazywał domem, pomimo licznych zagranicznych stanowisk, a także projektów, za sprawą których przebywał w wielu częściach świata. Nigdy nie przestał kochać swojego rodzinnego miasta i wiele energii poświęcił na badanie dialektu Norfolk. W ciągu ostatnich dziesięciu lat publikował cotygodniowe felietony w „Eastern Daily Press” (2012-2016) i „New European” (od 2016 do teraz), które zyskały taką popularność, że urosły do dwóch tomów, wydanych w 2016 i 2021 roku przez Cambridge University Press. Profesor Trudgill bada w nich angielszczyznę w wymiarze zarówno globalnym, jak i lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem swojego ukochanego Norfolk. Nieustające oddanie, niezachwiana lojalność i prawdziwy szacunek dla tego, co małe i lokalne, wyróżniają Petera Trudgilla, stanowiąc nić przewodnią jego życiorysu naukowego, a jak podpowiada nam etymologia nazwiska Trudgill, które jest złożeniem słów *thread* i *gold*, nić ta utkana jest ze złota. Książki te, podobnie jak wiele innych dzieł Profesora, napisane są w sposób atrakcyjny i przystępny dla szerokiego grona odbiorców, zarówno specjalistów, jak i amatorów. Podobnie przystępny i „wciągający” jest sam Peter Trudgill.

Już w dzieciństwie dzisiejszy Laureat wykazywał się zamiłowaniem do książek, pasjonował go sport, przejawiał talent muzyczny i językowy oraz cechowało go silne przywiązanie do rodziny. Rozpoczął szkołę w wieku czterech lat, a po ukończeniu City of Norwich School podjął studia w King's College w Cambridge, gdzie studiował języki nowożytne

i w 1966 roku uzyskał tytuł licencjata. W ciągu kolejnego roku ukończył studia magisterskie na Uniwersytecie w Edynburgu, gdzie dzięki stypendium King's College obronił doktorat z lingwistyki w 1971 r. Jego rozprawa doktorska, poświęcona społecznemu zróżnicowaniu angielszczyzny w Norwich, została opublikowana przez Cambridge University Press jako pierwsze studium dialektu miejskiego w Wielkiej Brytanii. Praca ta była nie tylko rewolucyjna pod względem metodologii, lecz także przedstawiała przełomowe wyniki badań, które w znacznym stopniu wpłynęły na kierunek rozwoju uprawianej przez niego dziedziny. Przyniosła Peterowi Trudgillowi międzynarodowe uznanie i sprawiła, że postrzega się go jako jednego z pierwszych socjolingwistów w Europie.

Prof. Trudgill jest też autorem pierwszego w świecie wprowadzenia do socjolingwistyki, które ukazało się w 1974 roku i od blisko 50 lat utrzymuje się na liście naukowych bestsellerów. W 1975 roku wydał kolejną niezmiernie ważną publikację, w której wyraził sprzeciw wobec deprecjonowania akcentów regionalnych i polityki wykluczenia w stosunku do osób pielęgnujących cechy językowe wyniesione z domu rodzinnego. Peter Trudgill jest również ceniony za deterministyczną teorię powstawania nowych dialektów, cieszącą się uznaniem wśród językoznawców, oraz za zaproponowanie nowego podejścia do typologii językowej uwzględniającej aspekty społeczne. Podejście to wiąże poziom złożoności językowej z parametrami kontaktu językowego. Jego prace zmieniły sposób postrzegania języka jako fundamentalnej zdolności, w jaką wyposażony jest człowiek.

Dzisiejszy Honorowy Doktor piastował stanowiska na uniwersytetach na całym świecie: na Uniwersytecie w Reading (1970-1986), Uniwersytecie w Essex (1986-1992) oraz dwóch szwajcarskich uniwersytetach – Uniwersytecie w Lozannie (1993-1998) i Uniwersytecie we Fryburgu (1998-2005), gdzie w 2005 roku otrzymał status *profesor emeritus*. W 2005 roku otrzymał również tytuł *Honorary Professor of Sociolinguistics* (honorowego profesora socjolingwistyki) na Uniwersytecie Anglii Wschodniej w Norwich. Emerytura ani nie położyła kresu badaniom prof. Trudgilla,

ani nie wyhamowała jego akademickiego rozmachu. Wręcz przeciwnie, w 2006 roku pracował w dwóch oddalonych od siebie o ponad 16 tys. km uniwersytetach: Uniwersytecie La Trobe w Melbourne w Australii i norweskim Uniwersytecie Agder w Kristiansand. Z norweską uczelnią związany był przez 10 lat. Ponadto, w latach 1976-2007 prof. Trudgill był zapraszany jako profesor wizytujący do 22 uniwersytetów na całym świecie, od Hongkongu przez Norwegię, Danię, Indie, Japonię, Australię, Kanadę, Nową Zelandię, Szwajcarię, Niemcy, Austrię, aż po szereg uniwersytetów w Ameryce Północnej.

Osiągnięcia akademickie Petera Trudgilla przyniosły mu międzynarodowe uznanie. W 1989 r. został wybrany na członka Brytyjskiej Akademii, w 1995 r. na członka Norweskiej Akademii Nauk i Literatury, a rok później na członka Królewskiego Norweskiego Towarzystwa Nauk i Literatury. W 2003 roku został wybrany na członka Akademii Nauk w Agder w Norwegii i Królewskiej Akademii Szwedzkiej Kultury Ludowej im. Gustawa Adolfa w Uppsali. Rok 2009 przyniósł mu członkostwo w *Academia Europaea*. Dwa lata później został dożywotnim członkiem honorowym *Linguistic Society of America*. W uznaniu całokształtu wybitnej i przełomowej pracy naukowej w latach 1995-2022 otrzymał tytuły doktora *honoris causa* uniwersytetów w sześciu krajach na trzech kontynentach. Tytuły te przyznały mu: Wydział Literatury Uniwersytetu w Uppsali (2 czerwca 1995), Uniwersytet Wschodniej Anglii w Norwich (11 czerwca 2002), Uniwersytet La Trobe w Melbourne (9 listopada 2005), Uniwersytet Kolumbii Brytyjskiej w Vancouver (30 listopada 2018), Uniwersytet Patras w Grecji (14 maja 2019) oraz Uniwersytet Murcii (3 czerwca 2022). Otrzymał również liczne wyróżnienia, w tym od Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie we wrześniu 2017 r. odznaczono go Medalem Zasługi. W latach 1975-2015 Peter Trudgill był członkiem ponad 20 komitetów i rad naukowych w kilku krajach, a także członkiem komitetów redakcyjnych przeszło 30 międzynarodowych czasopism, w tym „Roczników Humanistycznych” współwydawanych przez Wydział Nauk Humanistycznych KUL.

Profesor Trudgill gościł z wykładami w ponad stu uniwersytetach na sześciu kontynentach w trzydziestu pięciu krajach. Dwadzieścia dwa z nich to kraje europejskie. W każdym z nich zaproszono go do wygłoszenia wykładów w więcej niż jednym uniwersytecie. Kraje te to: Austria, Belgia, Bułgaria, Czechy, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Litwa, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Rumunia, Szwajcaria, Szwecja, Ukraina, Węgry i Włochy. Wykładał w krajach azjatyckich: w Indiach, Japonii, Singapurze i Tajlandii, a także w Hongkongu. Prof. Trudgill przemawiał na kilkunastu uniwersytetach w Australii, Nowej Zelandii i na Fidżi. W jego naukowym cv widnieje również kilkanaście instytucji w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie. Wygłosił również prelekcje na dwóch uniwersytetach południowoamerykańskich w Kolumbii i dwóch afrykańskich: w Malawi i Maroku. W swojej ojczyźnie przemawiał do studentów na zaproszenie aż 32 różnych uniwersytetów.

Peter Trudgill nie tylko prowadzi badania nad wieloma różnymi typologicznie językami, z uwzględnieniem badań terenowych w Wielkiej Brytanii, Norwegii, Grecji i Nowej Zelandii, ale także sam posługuje się kilkoma z nich. Nie licząc ojczystej angielszczyzny, włada czterema: norweskim, francuskim, niemieckim i greckim, a siedem języków zna w zakresie umożliwiającym mu śledzenie literatury fachowej (szwedzki, duński, holenderski, portugalski, hiszpański, kataloński i włoski).

Prof. Peter Trudgill wypromował 33 doktorów. Jest autorem, współautorem lub redaktorem 47 książek i setek artykułów. Artykuły przedstawiają dla laudatorki szczególne wyzwania, ponieważ ich liczba stale rośnie i – co gorsza – zanim uda się nam zaprezentować jego dokonania przed publicznością, musimy uwzględnić ryzyko, że pomiędzy przygotowaniem informacji a jej przedstawieniem audytorium ukaże się kolejny tekst. Jestem pewna, że tak jest również dzisiaj, dlatego powstrzymuję się od podawania dokładnej liczby publikacji. Książki prof. Trudgilla też nastęrczają nie lada arytmetycznego problemu: jak bowiem liczyć przedruki, wielokrotne wznowienia i tłumaczenia? Wiele z jego książek

doczekalo się sześcioro lub siedmiu wydań z wieloma przedrukami. Na przykład *Sociolinguistics* miała cztery wydania, co najmniej 17 przedruków, a ponadto przetłumaczono ją na języki szwedzki, malajski i japoński. *Dialectology* miała cztery wydania, wiele przedruków i tłumaczenia na włoski, koreański, malajski, hiszpański oraz chiński. Książki Petera Trudgilla przekładano również na norweski, francuski, węgierski i grecki. Bez względu na przyjętą metodologię obliczeń dorobek Uczzonego w zakresie socjolingwistyki jest imponujący. Według *Google Scholar* ogólna liczba jego cytowań przekracza 43 tysiące, z czego prawie 6 tysięcy pochodzi z ostatnich czterech lat. Trudno znaleźć na świecie kurs socjolingwistyki, który na liście lektur nie uwzględniałby przynajmniej jednej książki Petera Trudgilla. Jeśli ktoś taki kurs napotka, powinien się zastanowić, zanim wpisze się na listę uczestników.

Już same przywołane wyżej liczby świadczą o ogromnym wkładzie Petera Trudgilla w rozwój językoznawstwa. Powszechnie uznaje się, że zmodernizował on dialektologię i nadał jej nowy kierunek oraz rozmach, łącząc ją z socjolingwistyką. Jemu też przypisuje się pionierskie wykorzystanie modeli grawitacyjnych stosowanych w geografii do analizy przestrzennej dyfuzji innowacyjnych form językowych. To on stworzył nowy zarys tej subdyscypliny: zdefiniował wiele jej kluczowych pojęć, zaproponował nowe podejścia teoretyczne i ramy do analizy zarówno zmienności, jak i zmian językowych. Prof. Trudgill w swoich badaniach porusza się po rozległym obszarze badawczym, począwszy od zagadnień teoretycznych poprzez kwestie zmiany językowej i jej rozpowszechniania aż po fonetyczne aspekty odmian językowych. Poświęcił uwagę sytuacjom kontaktowym, procesom konwergencji, a także wpływowi, jaki wywierają na procesy językowe zarówno młodzi, jak i dorośli użytkownicy. Badal też zjawisko mieszania się dialektów, wpływu takich czynników społecznych, jak kontakty pomiędzy społecznościami wielojęzycznymi, stabilność społeczna, tożsamość osobista, społeczna i etniczna, a także prywatnych i instytucjonalizowanych postaw wobec niestandardowych dialektów. Pisał o angielszczyźnie jako globalnym języku używanym

w Ameryce, Kanadzie, Australii i na Wyspach Brytyjskich, nie pomijając jednak znacznie mniejszych odmian lokalnych, poczynając od swojego własnego rodzimego dialektu Norfolk poprzez angielski nowozelandzki aż po angielski Tristana da Cunha. Badał tak różne języki, jak arabski, norweski i grecki, a nawet pracował nad językami austronezyjskimi. Analizował język zarówno z perspektywy synchronicznej, jak i diachronicznej. Przedmowa Davida Britaina i Jenny Cheshire do książki jubileuszowej, przygotowanej z okazji 60. urodzin Petera Trudgilla, pokazuje format i skalę jego dokonań oraz powszechne uznanie, jakim się cieszą, zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę fakt, iż opinię tę sformułowano blisko 20 lat temu, a od chwili jej publikacji zaangażowania badawcze prof. Trudgilla nie wytraciły impetu.

Kariera [Petera Trudgilla] zbiegła się z rozwojem dialektologii, która ewoluowała od dyscypliny skupionej na pradialektach wiejskich i archaicznych odmianach języka do nauki badającej współczesne odmiany złożonych społeczności zarówno wiejskich, jak i miejskich i zajmuje się obszarami o ogromnej doniosłości dla każdego badacza języka. Zagadnienia te obejmują naturę zmienności socjolingwistycznej, proces zmiany językowej, wpływ odmian standardowych i standaryzacji oraz [...] zrozumienie istoty kontaktu językowego i kontaktu pomiędzy dialektami, powstawanie nowych dialektów, a także kwestię izolacji językowej. Peter Trudgill prowadzi oryginalne i wysoko cenione badania na najwyższym poziomie we wszystkich tych aspektach, w tym także w zakresie tego, co obecnie często określa się mianem dialektologii społecznej; w dużej mierze ukształtował kierunek dyscypliny. Wniósł wkład w zdefiniowanie dyscypliny, standaryzację jej terminologii i zdefiniowanie pojęć; jego działalność przyczyniła się do wzrostu świadomości i eliminowania uprzedzeń związanych z dialektami społecznymi i regionalnymi. Współczesna dialektologia społeczna wiele zawdzięcza jego pracy [...].

David Britain i Jenny Cheshire (2003: 1)¹

1 Britain David i Jenny Cheshire, red. 2003. *Social Dialectology: In Honour of Peter Trudgill*. John Benjamins.

Zgadzam się z powyższą opinią, z jednym istotnym zastrzeżeniem: stwierdzenie, że kariera prof. Trudgilla *zbiegła się* z rozwojem nowoczesnej dialektologii, choć chronologicznie poprawne, nie oddaje w pełni konstytutywnej roli dzisiejszego Laureata w tym rozwoju. Jak jednak już wspominałam, mówię o tym z perspektywy dodatkowych 20 lat. Peter Trudgill jako pierwszy w Europie zastosował i zdefiniował metodologię amerykańskiego językoznawcy Williama Labova, a także opracował ramy do badania zjawisk kontaktu pomiędzy dialektami. Jego wkład i zaangażowanie nadały dyscyplinie nie tylko rozmach, lecz także wyraźny kierunek.

Wkład Petera Trudgilla w rozwój nauki trudno przecenić. Jego energia i oddanie dyscyplinie, rozległość i głębia analiz oraz autentyczny szacunek dla przedmiotu badań czynią z niego badacza iście wyjątkowego. Recenzenci nazywają go „jednym z najbardziej znanych socjolingwistów naszej epoki”, „jedną z najbardziej wpływowych postaci socjolingwistyki”, „jednym z założycieli i czołowych badaczy tej dyscypliny”, „jednym z najwybitniejszych socjolingwistów w świecie i autorytetem w dziedzinie dialektów”. Opisują go jako „wiodącego socjolingwistę”, „znanego na całym świecie socjolingwistę i jednego z czołowych badaczy regionalnych i społecznych dialektów brytyjskiego angielskiego”, „znanego na całym świecie dialektologa teoretycznego”, „jednego z najbardziej cenionych badaczy”, „jednego z najbardziej elokwentnych uczonych w tej dziedzinie”. Jako pisarz jest „najbardziej lubiany”, „najczęściej czytany”, „najbardziej dostępny dla szerokiej publiczności”, „aktywnie i głęboko zaangażowany w badania”. Jego styl pisarski określany jest jako „przystępny”, a jego myśli – „rozwijające” i „oświecające”. Jego prace są „wciągające”, „czytelne”, „przełomowe”, „dogłębne i przekonujące”, „mocno oddziałujące”, „poszerzają horyzont dyscypliny”, „podejmując odważne i innowacyjne wyprawy na niezbadane obszary”, „stoją za nimi dekady innowacyjnych badań nad rozległym polem zagadnień językoznawczych”. Mówi się o nich, że są „z definicji ważne” i oczekuje się, że wywołają „rezonans naukowy”.

Co najważniejsze dla mnie i wielu innych językoznawców, Peter Trudgill poświęcił całe zawodowe życie nie tylko na rozważania teoretyczne i wnikliwe badanie języka, lecz także na aktywne propagowanie koncepcji równości językowej. Wielokrotnie wyrażał pogląd, że dialekty lokalne nie stanowią gorszej formy językowej. Opowiadał się za poszanowaniem różnorodności językowej i okazywał wsparcie użytkownikom tych dialektów w setkach wykładów, programów telewizyjnych i wywiadów radiowych, starając się w tych wystąpieniach wykorzystać uprzedzenia dotyczące dialektów geograficznych i społecznych i szerzyć wiedzę na ich temat. „Nikt nie powinien musieć ukrywać swojego rodzimego akcentu, by osiągnąć sukces”, „nikt nie powinien z powodu czyjejś bigoterii czuć, że może czegoś dokonać dopiero wtedy, gdy przestanie używać rodzimego dialektu” – pisze Peter Trudgill w jednym z felietonów. Mówi o konieczności wyeliminowania lingwicyzmu, będącego formą dyskryminacji. Pokazuje, że systemy językowe dialektów są różne, co nie czyni żadnego z nich gorszym. Każdy z nas mówi inaczej i dobry dialektolog może na tej podstawie dość dokładnie określić, skąd pochodzimy. Należy jednak podkreślić, że określenie *inny* w odniesieniu do systemu językowego nie jest równoznaczne ze słowem *gorszy* i nie daje podstaw do wartościującego podejścia do różnic dialektalnych. Peter Trudgill wielokrotnie występował przeciwko szkodliwemu stereotypowi, zakorzenionemu w ocenach formułowanych przez nauczycieli w szkołach, zgodnie z którym dzieci mówiące z silnym akcentem regionalnym dysponują mniejszym potencjałem intelektualnym niż ich rówieśnicy, których akcent wskazuje na przynależność do klasy średniej. Peter Trudgill uczy nas kochać i doceniać różnorodność językową, tak jak sam kocha i docenia dialekty, którymi posługiwali się członkowie jego własnej rodziny. Dialekty te były częścią ich samych, tego, kim byli. W licznych wywiadach można usłyszeć, jak Peter Trudgill z czułością i życzliwością mówi o swoich rodzicach, podkreślając kluczowy wpływ, jaki wywarli na jego ciekawość poznawczą, mimo iż sami nie mieli dostępu do edukacji w takim zakresie, jaki mu zapewnili. Mówi o pochodzeniu geograficznym swoich przodków

i wspomina, że jego dziadkowie posługiwali się dialektami, które wyraźnie sygnalizowały ich pochodzenie, zarówno geograficzne, jak i społeczne. Na pewnym etapie życia jego rodzice spotkali się ponad tymi dialektalnymi podziałami. Jego praca nad socjolingwistyką uczy nas wszystkich, jak te podziały zniwelować, jak zastąpić uprzedzenia, krzywdzące stereotypy i lingwicyzm prawdziwym i głębokim szacunkiem dla różnic językowych w całym ich bogactwie. Jego słowa budzą naszą wrażliwość językową, pomagają nam przezwyciężyć uprzedzenia i uczą nas widzieć język takim, jakim jest: jako fascynujące zjawisko we wszystkich jego odmianach – globalnych i lokalnych – którego piękna, wartości i prawa do posługiwania się nim nie należy nigdy podważać.

Peter Trudgill – uczony światowego formatu – to również niezwykle człowiek: nad wyraz czujny w dostrzeganiu cudzych zasług, chętnie okazuje uznanie dla sukcesów innych, a także niestrudzenie wspiera to, co jest mu drogie. Dbą o przyjaźnie i pielęgnuje wdzięczność; jest niewyczerpanym źródłem inspiracji i wsparcia. Słucha z uwagą, śmieje się serdecznie i ma wspaniałe poczucie humoru. Mimo iż cieszy się międzynarodowym uznaniem i sławą i jest zaznajomiony z najdalszymi zakątkami świata, zachował miłość do swojej lokalnej społeczności językowej, intensywnie ją bada i z oddaniem promuje głęboką wartość takich społeczności. Bez wątpienia dzieło życia Prof. Petera Trudgilla, którym jest jego wkład w rozwój dialektologii, to owoc miłości.

Znaczenie prac dzisiejszego Laureata wykracza daleko poza językoznawstwo. Są one głosem upominającym się o godność osoby ludzkiej, wyrażającą się w szacunku dla decyzji o wierności rodzimemu językowi czy jego lokalnej odmianie pomimo presji języka czy odmiany dominującej. Jest to zatem apel o szacunek, który stanowi niezbywalne i nieodłączne prawo wszystkich istot ludzkich; prawo samo w sobie fundamentalne i fundament wszystkich innych praw.

Tłum. Autorka

Prof. Peter Trudgill
Uniwersytet we Fryburgu (Szwajcaria)

Wykład

Socjolingwistyka a sądy wartościujące w językoznawstwie

Zadaniem językoznawstwa są naukowe badania nad językiem. Oczywiście nasza wiedza jest niepełna, zarówno w odniesieniu do poszczególnych języków, jak i do sposobu działania języka w ogóle. Niemniej jednak osobami, których wiedza w tym zakresie jest najpełniejsza, są językoznawcy – naukowcy oddani studiom nad zagadnieniami językowymi.

W ramach subdyscypliny językoznawstwa zwanej socjolingwistyką, stanowiącej przedmiot niniejszego wystąpienia, badamy język, którym posługują się na co dzień zwykli ludzie. Naszym celem jest opisywanie i analizowanie języków w tej postaci, w jakiej posługują się nimi użytkownicy, nie zaś w tej, która wynika z czyjegoś osądu na temat tego, jak powinno się języka używać. Chcemy, aby przykłady, którymi się posługujemy w badaniach, były autentyczne, a nie wymyślone przez badaczy.

Oparcie badań na rzeczywistych danych językowych wymaga bardzo poważnego potraktowania dwóch zasad badawczych, sformułowanych przez światowej sławy amerykańskiego językoznawcę, twórcę

socjolingwistyki, Williama Labova. Pierwszą z nich jest **zasada zaciągniętego długu**:

„Badacz, który pozyskał dane językowe od członków wspólnoty językowej, ma obowiązek udostępnić jej wiedzę o tych danych, gdy wiedza ta jest jej potrzebna”.

Druga to **zasada korygowania błędów**:

„Badacz, który odkrywa, że powszechnie dotąd uznawana koncepcja lub praktyka społeczna o istotnym znaczeniu dla członków danej społeczności, w konfrontacji ze zgromadzonymi przez niego danymi empirycznymi okazuje się błędna, zaciąga zobowiązanie, by zwrócić na ten błąd uwagę jak najszerszego grona odbiorców”.

Socjolingwiści dostrzegają taką **powszechnie uznawaną koncepcję** o istotnym znaczeniu, która w świetle zgromadzonych danych jest błędna. I właśnie dlatego, że jest ona niezwykle rozpowszechniona oraz ponad wszelką wątpliwość sfalsyfikowana przez dostępne dane językowe, jesteśmy zobowiązani mówić o niej wprost.

Koncepcją tą jest pogląd, iż **pewne formy języka używane w mowie codziennej są „niewłaściwe”**.

Ponad sto lat badań nad językiem pokazało niezbicie, że wszystkie języki i dialekty są w równym stopniu odpowiednie do wszystkich zadań, które wymagają użycia języka. Nie ma języków czy dialektów wyższych rangą i nie ma języków czy dialektów gorszych. W badaniach lingwistycznych nie ma miejsca na sądy wartościujące. Żadna odmiana języka nie jest stosowniejsza ani piękniejsza, ani też poprawniejsza od innych.

Wszystkie bez wyjątku języki i dialekty, jako złożone wytwory ludzkich społeczności i jako złożone wytwory ludzkiego umysłu, zasługują na szacunek i ochronę. Dlatego jednym z wyzwania, które musimy podjąć jako odpowiedzialni ludzie nauki, jest walka z lingwicyzmem – tego oczekiwałby od nas Labov. Wszyscy tu obecni – żywię co do tego głębokie przekonanie – zgodzą się z tym, że rasizm czy seksizm są złem, które należy zwalczać. Chcę jednak postawić tezę, że *lingwicyzm* jest zjawiskiem społecznie równie szkodliwym.

Lingwicyzm oznacza uprzedzenia wobec ludzi oraz dyskryminowanie ich ze względu na język, dialekt lub akcent. I niezwykle zasmuca fakt, że obecnie lingwicyzm jest w przestrzeni publicznej znacznie bardziej bezkarny niż dyskryminacja na tle rasowym czy płciowym. Osoby, którym nigdy nie przyszłoby na myśl wypowiedzenie uwagi o charakterze rasistowskim, seksistowskim czy homofobicznym, bez wahania krytykują innych za to, że „źle mówią”, mają „nieładny akcent” lub używają „niewłaściwych” czy też „niepoprawnych” form językowych.

Lingwistyka jest nauką opisową, a nie normatywną. Zajmuje się opisywaniem, analizowaniem i wyjaśnianiem tego, jak użytkownicy języka rzeczywiście mówią, a nie tego, jak samozwańcze „autorytety” uważają, że powinni mówić. Oznacza to, że językoznawcy nie są powołani do tego, by orzekać, czy pewne formy języka są „dobre” lub „poprawne”, a inne „złe” lub „niewłaściwe”. Pomimo sądów dotyczących „dobrego” czy „złego” użycia języka, wygłaszanych przez rozmaite komisje, gremia uniwersyteckie, dziennikarzy czy rozlicznych ekspertów od poprawności językowej, językoznawcy zgodni są co do tego, że pojęcie „słuszności” lub „niesłuszności” zachowań językowych nie mieści się w zakresie obiektywnych dociekań lingwistycznych.

Jakie ostatecznie realne znaczenie możemy przypisać twierdzeniu, że jakiś sposób mówienia jest „błędny”? Co w tym kontekście może oznaczać pojęcie *błędny*? Jak można jakikolwiek system samogłosek uznać za „niepoprawny”? Na jakiej podstawie struktury gramatyczne, stosowane spontanicznie przez rodzimych użytkowników języka, można określać mianem „błędnych”?

W języku angielskim słowo *wrong* [’błędny’, ’zły’, ’niepoprawny’ – przyp. tłum.] może mieć kilka znaczeń. Studentom literatury angielskiej znany jest zapewne tytuł genialnej powieści satyrycznej Malcolma Bradbury’ego *Eating People is Wrong* [Jedzenie ludzi jest złe]. Większość z nas zgodziłaby się z tym poglądem – nie wzbudza on raczej kontrowersji.

Natomiast przykład ten uświadamia nam, że zależnie od sytuacji słowo *wrong* ma różne znaczenia.

Są sytuacje, w których znaczenie słowa *wrong* należałoby utożsamiać z błędem, na przykład, gdy ktoś utrzymuje, że Lizbona jest stolicą Hiszpanii lub że trzy pomnożone przez trzy daje osiem. Jak podaje *Oxford English Dictionary*, wypowiedzi te są błędne w tym sensie, że są „niezgodne z faktami lub nie noszą znamion prawdy; są niepoprawne, fałszywe, błędne”. Wiemy, że prawdą jest to, iż Lizbona jest stolicą Portugalii, a nie Hiszpanii, oraz że trzy razy trzy to dziewięć, a nie osiem. Gdybyśmy nie mogli określić tych rzeczy mianem prawdziwych, żylibyśmy w zupełnie innym świecie.

Są też sytuacje, w których znaczenie słowa *wrong* można zilustrować przykładem: „nie dość, że go pobił, to jeszcze go okradł”. Według *Oxford English Dictionary* słowo *wrong* oznacza w tym kontekście działanie „niezgodne z ideami uczciwości, sprawiedliwości lub dobra; moralnie niesłuszne lub niesprawiedliwe; nieuczciwe, przewrotne”. Jedzenie ludzi jest prawdopodobnie tym właśnie rodzajem zła, choć przypuszczam, że może nawet jeszcze gorszym.

Niestety, bardzo wiele osób myśli o języku angielskim, polskim i wielu innych w kategoriach dobra i zła. Rozważmy prosty przykład z języka angielskiego. Jeżeli ktoś powie „zrobiliśmy to”, stosując angielską formę „we done it”, jak większa część użytkowników języka angielskiego, a nie „we did it”, to wielu samozwańczych ekspertów określi tę pierwszą wypowiedź jako błędną. Ale z jakiego powodu? Otóż powiedzą oni, że „*po-winno być we did it*”.

Z jakim jednak znaczeniem słowa *wrong* mamy tu do czynienia? Nie jest z natury rzeczy prawdą, że *did* jest formą czasu przeszłego od angielskiego czasownika *do*. Dla struktury języka angielskiego nie miałoby żadnego znaczenia, gdyby wszyscy jego użytkownicy mówili „we done it” zamiast „we did it” – i w rzeczywistości większość już tak mówi! Użycie formy „we done it” nie stanowi sprzeniewierzenia wobec idei uczciwości, sprawiedliwości czy dobroci. Nie jest też chyba ani niemoralne, ani niesprawiedliwe, ani przewrotne?

Być może więc jest to trzecie ze znaczeń słowa *wrong*, wskazanych w *Oxford English Dictionary*. To znaczenie przywołują na myśl sytuacje, w których zwracamy komuś uwagę na niepoprawne zachowanie. W dzieciństwie zawsze powtarzano nam, że trzymanie łokci na stole podczas posiłku jest złe. To rzeczywiście musi być ten typ niepoprawności, który *Oxford English Dictionary* opisuje w definicji słowa *wrong* jako „sprzeczne z tym, co się aprobuje lub uważa za słuszne”. Coś zatem jest niepoprawne, ponieważ ktoś uznał, że nie jest to poprawne.

Ten sposób rozumowania nie rozwiązuje jednak naszego problemu. Odsyła nas bowiem do pytania: kim są ludzie, którzy chcą mieć decydujący głos w tej sprawie? Jakim autorytetem dysponują, by twierdzić, że używanie określonej formy gramatycznej, która jest naturalnym elementem pewnej odmiany językowej i którą posługują się miliony ludzi, jest niepoprawne? Mocą jakiego autorytetu twierdzą, że jakieś nowe słowa lub wyrażenia, wzorce wymowy czy też struktury językowe, używane przez młode pokolenia, są zasadniczo niepoprawne?

Faktem jest, że choć sformułowanie „we done it” nie mieści się w standardowej odmianie języka angielskiego i nie jest powszechnie używane w piśmie, to jest ono naturalną i poprawną formą dla systemów gramatycznych odmian języka angielskiego, którymi posługuje się większość rodzimych użytkowników. Nie ma zatem podstaw do oceniania go w kategoriach „błędu”.

Uważam za w pełni uprawnione twierdzenie, że rodzimi użytkownicy języka nie popełniają błędów, a przynajmniej, że nie popełniają ich w zakresie struktur gramatycznych i systemów fonologicznych (systemów samogłosek i spółgłosek).

Jako językoznawcy zmuszeni jesteśmy do smutnej konstatacji, że w wielu współczesnych społeczeństwach panuje powszechny brak szacunku dla różnorodności językowej, który wydaje się najczęściej występować tam, gdzie można by się go najmniej spodziewać: wśród inteligencji, twórców kultury, dziennikarzy, polityków czy kręgów opiniotwórczych. Wiele osób reprezentujących te środowiska gotowych jest uznać

za ważne i godne szacunku jedynie główne języki europejskie – te, którymi posługują się miliony użytkowników. Jedyne zaś odmiany tych języków, które ludzie ci szanują i uważają za „dobre” i „poprawne”, to standardowe, pisemne odmiany języka, używane przez przedstawicieli wyższych klas społecznych. Innymi słowy, mamy do czynienia ze zjawiskiem, które można określić mianem **umniejszania roli wernakularnych odmian języka**. Wpływowi eksperci w naszych krajach wydają się hołdować pogładowi, że niektóre odmiany języka są w jakiś sposób bardziej godne, ważniejsze, poprawniejsze i z jakiegoś powodu po prostu „lepsze” od pozostałych. Powód staje się jasny, gdy odkrywamy, że tymi uprzywilejowanymi odmianami języka posługują się właśnie członkowie gremiów wypowiadających te sądy!

Staje przed nami oczywisty problem etyczny dotyczący praw człowieka w kontekście posługiwania się językiem. Kiedy ludzie napotykają przejawy dyskryminacji na tle rasowym, nikt nie sugeruje im zmiany rasy – choć rzecz jasna w historii takich krajów jak Stany Zjednoczone dochodziło do tego, że czarnoskórzy obywatele starali się na wszelkie sposoby upodobnić do białych. Wszyscy zgadzamy się co do tego, że rasizm należy zwalczać.

Kiedy ludzie doznają dyskryminacji na tle płciowym, nie sugerujemy im zmiany płci, choć oczywiście w historii znane są przypadki kobiet udających mężczyzn po to właśnie, by uniknąć dyskryminacji. Wszyscy zgadzamy się co do tego, że dyskryminację na tle płciowym należy zwalczać.

Jeśli zatem ktoś doświadcza dyskryminacji z powodu posługiwania się określoną odmianą języka, to mam nadzieję, że wszyscy zgodzimy się, iż to tę dyskryminację należy zwalczać, nie zaś daną odmianę języka. Tragiczny w swej wymowie jest fakt, że wiele odmian języka ulega wyeliminowaniu z przestrzeni publicznej, często w wyniku celowych działań pracowników oświaty.

Postawa intelektualna, którą określiłem mianem umniejszania roli odmian wernakularnych, prowadzi do coraz większej homogenizacji

języków. Użytkownicy zaprzestają używania niestandardowych odmian czy języków mniejszościowych wskutek doświadczanej dyskryminacji, a także z powodu negatywnych postaw, jakie wyrobili w sobie wobec własnych odmian języka. Zanikają odmiany języka polskiego, zanikają odmiany języka angielskiego.

Jednym ze sposobów walki z umniejszaniem roli wernakularnych odmian językowych jest wskazywanie przykładów godnych naśladowania, choćby takich, które są znane społeczeństwom bardziej tolerancyjnym niż nasze, a które mają to szczęście, że panuje w nich większy szacunek dla różnorodności językowej. W wielu częściach Europy, które wykazują niechęć wobec dialektów czy odmian, tak jak ma to miejsce w moim kraju, panuje powszechny pogląd, że dialekty to struktury przestarzałe, staroświeckie, nieestetyczne, niewyszukane kulturowo, wzmacniające podziały społeczne, niekorzystne ekonomicznie oraz że stanowią one oznakę słabego wykształcenia. Aby zadać klam temu przekonaniu, pozwolę sobie zwrócić Państwa uwagę na pewien bardzo istotny fakt. W roku 2019 trzema najbogatszymi krajami w Europie pod względem produktu narodowego brutto per capita były Luksemburg, Norwegia i Szwajcaria. Warto przy tym zauważyć bardzo ciekawą prawidłowość dotyczącą sytuacji językowej w tych krajach.

Pierwszym przykładem jest Luksemburg, którego cała rdzenna ludność posługuje się dialektami. Luksemburczycy uczą się i używają języka niemieckiego i francuskiego, ale ich językiem ojczystym jest luksemburski, powszechnie uważany za dialekt języka niemieckiego.

Drugim przykładem jest Norwegia, będąca jednym z najbardziej zróżnicowanych dialektalnie krajów Europy. Zdecydowana większość mieszkańców tego kraju posługuje się swoim lokalnym dialektem niezależnie od kontekstu społecznego. Lokalnych odmian używa się w radiu i telewizji, profesorowie prowadzą wykłady w lokalnych dialektach, poeci i pisarze piszą w nich wiersze i powieści. Najważniejszą cechą sytuacji językowej panującej w Norwegii jest ogromna tolerancja społeczna wobec różnorodności dialektalnej. Co więcej, różnorodność językowa jest tam

oficjalnie uznana i chroniona prawem. Najdobitniej obrazuje to fakt, że norweskie prawo zakazuje nauczycielom wpływania na sposób porozumiewania się dzieci w szkole. Jeśli uczniowie są użytkownikami lokalnego dialektu, jak to ma miejsce w przypadku większości z nich, to należy im pozwolić mówić w tym dialekcie.

Trzeci przykład stanowi Szwajcaria, kraj znany ze swojej wielojęzyczności oraz oficjalnej i stosunkowo skutecznej ochrony czterech różnych społeczności językowych. Jednak w świetle przyjętej przeze mnie perspektywy najciekawszy jest fakt, że większość mieszkańców Szwajcarii posługuje się dialektami. W niemieckojęzycznej części kraju wszyscy rdzenni mieszkańcy używają dialektów niemal w każdej sytuacji komunikacyjnej, choć uczą się także czytać i pisać w standardowej odmianie języka niemieckiego.

Proponuję zatem, by najbogatsze kraje Europy – Szwajcarię, Norwegię i Luksemburg – uznać za paradygmatyczne przykłady niezwykle pożądaných sytuacji socjolingwistycznych, warte naśladowania przez nas wszystkich. Jest faktem, że wspomniane wyżej państwa poważniej od innych podchodzą do zaleceń UNESCO, zgodnie z którymi dzieciom należy umożliwić kształcenie w trzech językach: własnym języku ojczystym (etnicznym), języku narodowym i języku międzynarodowym.

Lingwicyzm może skutkować zaniżoną samooceną osoby, która go doświadcza. Upředzenia zaś, które to zjawisko za sobą pociąga, mogą skutkować słabymi postępami w nauce i negatywnie wpływać na rozwój zawodowy. Stwierdzenie, że Luksemburg, Norwegia czy Szwajcaria osiągnęły zamożność *właśnie dlatego*, że ich społeczności są dialektalne, byłoby prawdopodobnie na wyrost. Nie powinniśmy jednak lekceważyć groźby społecznego wyobcowania, częstego w środowiskach, w których ludzi pozbawia się godności, nie okazując poszanowania wobec odmian wernakularnych ich języka oraz nie docenia się wartości tego, że dana wspólnota potrafi płynnie i skutecznie komunikować się we własnej odmianie językowej, bez konieczności weryfikowania „poprawności” czy też „niepoprawności” języka.

Językoznawcy, a zwłaszcza socjolingwiści, mają szczególne kompetencje, by przeciwstawiać się lingwicyzmowi, ponieważ jako eksperci w sprawach języka i społeczeństwa posiadają zarówno wiedzę, jak i umiejętności, by zaszczerpieć pozytywne postawy wobec dialektów i różnorodności językowej oraz przeciwdziałać tendencjom do ich umniejszania, a także by odrzucać niczym nieuzasadnione określanie niektórych odmian językowych mianem „niewłaściwych”. Taki właśnie apel kieruję dziś do wszystkich lingwistów i filologów.

Tłum. Konrad Klimkowski
Magdalena Charzyńska-Wójcik
Jolanta Klimek-Grądzka
Dariusz Skórczemski
Jerzy Wójcik

**PROFESSOR
PETER JOHN TRUDGILL**

DOCTOR HONORIS CAUSA

THE JOHN PAUL II CATHOLIC UNIVERSITY OF LUBLIN

Lublin
May 24, 2023

Resolution
of the Senate of the John Paul II Catholic University
of Lublin of 31 March 2022
on awarding the title of Doctor Honoris Causa of KUL
to Prof. Peter Trudgill
(179/2022)

Pursuant to Article 28(1)(9) of the Act of 20 July 2018 Bill on Higher Education and Science (i.e. Dz. U. of 2022, item 574) and § 9(2) of the Statutes of KUL, the Senate of the John Paul II Catholic University of Lublin upon the request of the Dean of the Faculty of Humanities after receiving a positive opinion of the Council of the Institute of Linguistics and after obtaining the opinion of the Chapter for Honorary Titles, Medals and Decorations, award the title of Doctor Honoris Causa of the John Paul II Catholic University of Lublin to Prof. Peter Trudgill.

By awarding the title, the John Paul II Catholic University of Lublin wishes to express its respect and appreciation for the scientific achievements of Prof. Peter Trudgill, a world-renowned scholar who has taken the study of dialects to a new direction by combining it with sociolinguistics. Prof. Trudgill is a great authority tirelessly promoting an attitude of sensitivity to linguistic differences and asserting the dignity and right of the human person to be faithful to the speech they have received from their home.

Trans. from Polish by Konrad Klimkowski

Rev. Prof. Dr. habil. Mirosław Kalinowski
Rector of the John Paul II Catholic University of Lublin

**Letter on the occasion of awarding
honorary doctorate to
Professor Peter Trudgill**

Professor Peter Trudgill deservedly appears among the Doctors Honoris Causa of the John Paul II Catholic University of Lublin. He is a distinguished and internationally recognised linguist, lecturer, contributor to academic life and member of numerous scientific societies. A golden thread of friendship binds him to Poland, including his cooperation with *Annals of Arts*, a research journal published at the Catholic University of Lublin. As a researcher, he deals with the links between language and social life (sociolinguistics). He is passionate about dialects, as well as typology and linguistic geography. His academic output is impressive, and his research work inspiring. He does not confine himself to publishing articles in renowned journals or writing books, but he also shares his knowledge with others through popular newspaper columns, bringing his reflections on linguistic phenomena closer to its 'ordinary' users.

I have put inverted commas around the adjective 'ordinary' above, and I think Prof. Trudgill will agree with me. For his work on language makes one realise how extraordinary and complex even the most simplex act of communication is, and how many phenomena from the past and present are reflected in it. Whether we like it or not, the observation made more than two thousand years ago in the courtyard of the high

priest Caiaphas has timeless value: “Your speech betrays you” (Mt 26:73). It betrays much of the unique spiritual and intellectual mystery of man’s identity, the history of his life, the intentions and ideas that model and direct his destiny.

For specialists in the fields of general linguistics, history and epistemology of sociolinguistics, in which Professor Trudgill is an undisputed authority, his scientific achievements have the value of a model and of a documentary. Professor Trudgill constantly emphasises that language is alive, and therefore fragile; in need of constant care and nurturing. It needs to be explored and documented as thoroughly as possible through professional research. His contribution to linguistic research should make a contemporary everyman aware that language is an asset of special value and power. It is our oldest (after the body) inheritance, bestowed on us by our ancestors. Therefore, like any treasure, it should be respected and used prudently. Today in particular, in an era of growing disrespect for the word, paying attention to the social aspect of language, its community-forming potential (while preserving the autonomy and sense of agency of individuals) is worthy of the highest praise. For culture is not born in isolation, and the common good is one of the guarantors of intergenerational development, in which what is inherited and precious becomes a precondition for the new world, where new forms and shapes, new languages and concepts emerge not in an act of destruction, but in a constructive process of refinement.

Expressing my gratitude to Prof. Peter Trudgill, Honorary Doctor of the John Paul II Catholic University of Lublin, for his love of languages, in which the richness of human experience is expressed, I wish him further academic success and a continued openness to the fascinating mystery of speaking and (mutual) understanding.

Trans. from Polish by Konrad Klimkowski

Prof. Dr. habil. Katarzyna Dziubalska-Kolaczyk
Vice-Rector for Research, School of Languages and Literatures
Adam Mickiewicz University, Poznań

Review
of academic achievements of
Professor dr. h.c. (mult.) Peter Trudgill FBA
to be awarded a Doctorate Honoris Causa
by the John Paul II Catholic University of Lublin

Your Magnificence!

It is a great honour to deliver my opinion in connection with the Catholic University of Lublin's proposal to confer the Honoris Causa title on Professor Peter Trudgill.

I am privileged to have known Peter Trudgill since the beginnings of my academic career and, although I am not a sociolinguist myself, I have learnt from him constantly and have admired and respected him ever since. Professor Peter Trudgill is one of the most eminent contemporary linguists and one of the founders of modern sociolinguistics and dialectology. Inspired by Labov's revolutionary methodology – of studying random population (and not one person) and counting variation correlated with social class – Trudgill was the first to apply it, which resulted in his milestone 1974 book *The social differentiation of English in*

Norwich. Cambridge: Cambridge University Press. This famous study of the English of his hometown Norwich was the first in the long series of Trudgill's groundbreaking contributions to sociolinguistics.

Peter Trudgill studied at King's College, Cambridge, and at Edinburgh University (under the supervision of John Lyons), before taking up a position at Reading University, where he was successively Lecturer, Reader and Professor from 1970 to 1986. He then moved to the University of Essex and then, in 1992, to the University of Lausanne. In the years 1998-2005 he was Professor of English Linguistics at the Department of English, University of Fribourg, Switzerland, and since 2005 has been Professor Emeritus of English Linguistics there. For several years he was also Professor at the University of Agder, Norway, and at the Centre for Research in Linguistic Typology at La Trobe University in Melbourne, Australia. Since 2005 he has been Honorary Professor of Sociolinguistics, University of East Anglia, Norwich, UK.

Peter Trudgill is a Fellow of the British Academy, of the Norwegian Academy of Sciences and Letters, of the Agder Academy of Sciences and Letters, Norway, of the Royal Norwegian Academy of Sciences, of the Royal Gustavus Adolphus Academy for Swedish Folk Culture and of the Academia Europaea. He has an Honorary Doctorate from the University of Uppsala, Sweden (1995), University of East Anglia, Norwich (2002), La Trobe University, Melbourne, Australia (2005), University of British Columbia, Canada (2018), University of Patras, Greece (2019) and, to be awarded, from the Murcia University, Spain. In 1992-1993 he was President of the Societas Linguistica Europaea; since 2011 he has been a Lifetime Honorary Member of Linguistic Society of America.

Professor Trudgill has carried out linguistic fieldwork in Britain, Greece, Norway and New Zealand and has lectured in most European countries, Canada, the United States, Colombia, Australia, New Zealand, India, Thailand, Hong Kong, Fiji, Malawi and Japan. Peter Trudgill is the honorary president of the Friends of Norfolk Dialect society, and contributes a regular weekly column on language and languages in

Europe to the New European newspaper *The New European* <http://www.theneweuropean.co.uk/home>. When he was writing a text about the Polish language, I received an evening email which read: “There are now 546,000 people in Britain who are native speakers of Polish. It is, they say, the second largest language in England...”

I shall have to start learning it. Dobranoc. Peter.” Peter Trudgill speaks Norwegian, Greek, French and German, and has an extensive knowledge about dozens of languages.

The name “Trudgill” originally means ‘threadgold’ and is monogenetic, i.e. all Trudgills, who live in the Norfolk area, are related. As a young boy, Peter was interested in classical music, writing music, playing chello, cricket and football. He learned French, German and some Italian at school, and already then read books about language and was fascinated by differences between them. He was happy to discover linguistics in the second year of his studies at King’s College Cambridge. Then, during his MA studies at Edinburgh University, he discovered sociolinguistics and Labov. He decided for his PhD to conduct an urban dialect study ‘a la Labov’s New York, and his obvious choice was Norwich! This is how his 1974 *The Social Differentiation of English in Norwich* originated.

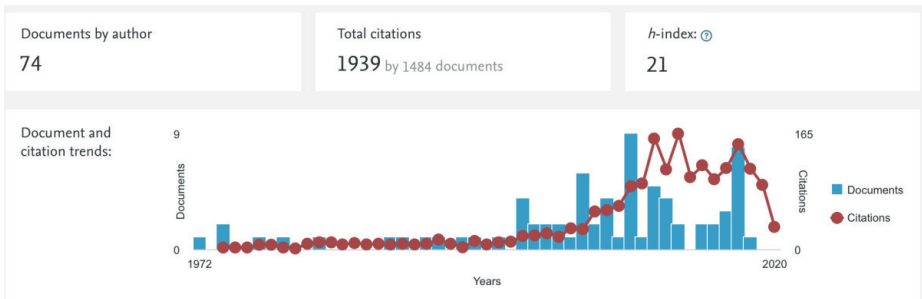
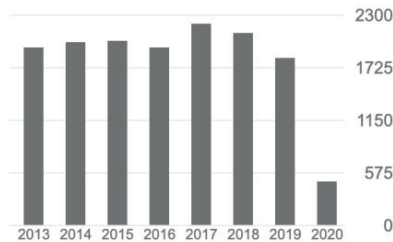
Next followed his introductory book on sociolinguistics – 1974 *Sociolinguistics: an introduction*. London: Penguin Books. Numerous monographs were devoted to such issues as equality of dialects and accents, dialects in contact, new dialect formation, English dialects, and dialectology in general, among others, 1975 *Accent dialect and the school*. London: Edward Arnold; 1979 *English accents and dialects: an introduction to social and regional varieties of British English* (with A. Hughes). London: Edward Arnold; 1980 *Dialectology* (with J.K. Chambers). London: Cambridge University Press; 1982 *International English: a guide to varieties of Standard English* (with his wife Jean Hannah). London: Edward Arnold; 1986 *Dialects in contact*. Oxford: Blackwell; 1990 *The Dialects of England*. Oxford: Blackwell; 1994 *Dialects*. London: Routledge; and many more. Another core theme of Trudgill’s research concerns the epistemology

of sociolinguistics, sociolinguistic typology, the concept of linguistic complexity and the relevance of variation in the process of language change. Among numerous others, I want to mention 2002 *Sociolinguistic Variation and Change*. Edinburgh: Edinburgh University Press, and especially 2011 *Sociolinguistic typology: social determinants of linguistic complexity*. Oxford: Oxford University Press. “This book is about sociolinguistic typology” says the author himself “– a form of linguistic typology which is sociolinguistically informed, asks sociolinguistic questions, and tries to supply sociolinguistic answers. It is based on the assumption that the nature of the human language faculty is the same the world over, and has been so ever since humans became human. But I consider the possibility that, because of the influence social structure can have on language structure, this common faculty of the human mind may nevertheless produce different types of language in different places and at different moments in human history.” Trudgill focuses on the sensitive issue of equal complexity of languages, and argues that, although all languages would have been complex at some time, they diversify in the process of change according to the sociolinguistic criteria. Hence the notions of complexification and simplification. Trudgill argues that short-term adult language contact (L2 learning difficulty) leads to simplification while long-term coterritorial bilingual child contact leads to complexification (e.g. additive borrowing of morphological categories). The fact that languages in contact of the former type simplify does not mean that they lose their value but that they become more regular and less redundant in their structure (e.g. Afrikaans is simpler than Dutch). Complexification, on the other hand, might have also concerned originally small, relatively isolated, stable, low-contact languages: “if you leave languages alone, they will get more and more complex”, says Trudgill. Since we do not – there is a lot of adult language contact in the world – languages become gradually less and less complex and they won’t tell us much about what languages used to be typically like. Therefore, Trudgill urges us to study them when there is still time.

Peter Trudgill's newest book has been published this year: Trudgill, P. (2020). *Millennia of Language Change: Sociolinguistic Studies in Deep Historical Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press. This is a collection of Peter Trudgill's most seminal articles exploring topics in historical linguistics, dialectology, sociolinguistics, language change, linguistic typology, geolinguistics, and language contact phenomena.

I have mentioned just a selection of Prof. Trudgill's hundreds of books and papers. His impact on the generations of linguists and sociolinguists has been enormous and is reflected by such bibliometric measures as for instance citation index by Google Scholar and by Scopus:

Cited by	VIEW ALL	
	All	Since 2015
Citations	33661	10591
h-index	59	41
i10-index	152	91

Important for his nomination to receive an honorary doctorate from a Polish university is prof. Trudgill's friendship with Poland. His collaboration with Polish colleagues started in the 1980's when he began to attend International Conferences on Contrastive Linguistics and then Poznań Linguistic Meetings organized at my home University. He has been visiting Poland with invited talks, served as reviewer and supervisor, consultant and advisor, as well as co-author and co-editor in publication projects. Peter Trudgill is an amiable and warm person, a good listener and lively discussant, sharp-witted and confident, but also supportive and kind. His lectures are captivating and enlightening, a sheer pleasure to listen to. He presents this rare combination of authority and openness. He is successful as a scholar and as a human being.

I am confident that the John Paul II Catholic University of Lublin will be proud in conferring the highest academic distinction on Professor Peter Trudgill, who thoroughly deserves this honour.

Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Ernst Håkon Jahr
University of Agder, Norway

Review

**of the academic achievements of
Professor Dr. Dr. h.c. mult. Peter Trudgill FBA
to be awarded the title of Honorary Doctor
by the John Paul II Catholic University of Lublin**

Peter John Trudgill was born in Norwich, United Kingdom, on November 7, 1943. After graduating in Modern and Medieval Languages in 1966 from Cambridge University, he obtained his doctorate in Linguistics from the University of Edinburgh in 1971. He has been a Professor of Sociolinguistics since 1983: at the University of Reading (United Kingdom: 1970-1986), University of Essex (United Kingdom: 1986-1992), University of Lausanne (Switzerland: 1992-1998), University of Freiburg (Switzerland: 1998- 2005), La Trobe University (Australia: 2006-2014), and Agder University (Norway: 2006-2016). He is currently Professor Emeritus at the Universities of Freiburg (Switzerland) and East Anglia (United Kingdom).

Professor Trudgill is Doctor Honoris Causa from the universities of Uppsala (Sweden: 1995), East Anglia (United Kingdom: 2002), La Trobe (Australia: 2005), British Columbia (Canada: 2018) and Patras (Greece: 2019). His other multiple distinctions include being an honorary member of the Linguistic Society of America (USA: 2011-), recipient of the Medal of Merit from Adam Mickiewicz University (Poland: 2017), member of the British Academy (United Kingdom: 1989-), member of the Norwegian Academy of Science and Letters (Norway: 1995-), member of the Royal Norwegian Society of Sciences and Letters (Norway: 1996-), member of the Agder Academy of Sciences and Letters (Norway: 2003-), member of the Royal Gustavus Adolphus Academy for Swedish Folk Culture (Sweden: 2003-), member of the Academia Europaea (2009-), in addition to having been President of the *Societas Linguistica Europaea* (1992-1993), and having biographical/professional entry into Who's Who since 1985.

He has been Visiting Professor at twenty universities: Hong Kong (China: 1976), Bergen (Norway: 1976), Århus (Denmark: 1977), Illinois (USA: 1978), Stanford (USA: 1980 and 1987), Osmania (India: 1980), International Christian University (Japan: 1981), Australian National University (Australia: 1982), Texas (USA: 1983), Toronto (Canada: 1983), Tromsø (Norway: 1988), Canterbury (New Zealand: 1990), Neuchâtel (Switzerland: 1995-1997), Freiburg (Switzerland: 1995-1998), Lausanne (Switzerland: 1998-2001), Ohio (USA: 2006), Memorial University (Canada, 2006), Freiburg (Germany 2006), Vienna (Austria, 2007), and Hamburg (Germany, 2007).

He has also been invited to give lectures at universities in more than thirty countries: 1. Denmark: Århus, Copenhagen, Odense (Southern Denmark) 2. Finland: Helsinki, Jyväskylä, Tampere, Turku, Vaasa 3. Norway: Bergen, Agder (Kristiansand), Oslo, Tromsø, Trondheim 4. Sweden: Gothenburg, Lund, Stockholm, Uppsala, Växjö 5. Austria: Graz, Klagenfurt, Innsbruck, Salzburg, Vienna 6. Germany: Augsburg, Bremen, Bonn, Cologne, Dortmund, Erlangen, Freiburg,

Hanover, Heidelberg, Humboldt (Berlin), Munich, Potsdam, Trier 7. Switzerland: Basel, Berne, Lausanne, Neuchâtel, Zurich, St. Gallen, Lugano 8. France: Grenoble, Chambéry, Paris 9. Belgium: Antwerp, Brussels Vrije Universiteit, Louvain, Louvain-la-Neuve, Liège, Ghent. 10. The Netherlands: Nijmegen, Radboud Nijmegen, Utrecht 11. Spain: Alicante, Murcia, Almeria, Malaga, Valencia, La Laguna (Tenerife). 12. Portugal: Lisbon, 13. Italy: Catania, Naples, Palermo, Rome, Milan (Catholic University) 14. Greece: Athens, Thessaloniki 15. Czech Republic: Prague, Brno, Olomouc 16. Poland: Poznan, Kraków, Warsaw 17. Hungary: Karl Marx (Budapest), Veszprem 18. India: Delhi, Mysore, Osmania (Hyderabad) 19. Japan: Nagoya, International Christian (Tokyo), Kyoto, Tokyo Metropolitan 20. Hong Kong: Chinese University, Hong Kong University 21. Singapore: Nanyang University 22. Thailand: Bangkok 23. United States: California (Santa Barbara), Chicago, Duke, Florida International (Miami), Georgetown, Hawaii, Illinois (Urbana), Pennsylvania, Michigan, Stanford, Texas (Austin) 24. Canada: Manitoba, Montreal, Ottawa, Quebec (Montreal), Toronto 25. Colombia: Cali 26. Australia: Adelaide, LaTrobe, Monash, Queensland, W. Australia (Perth) 27. New Zealand: Auckland, Canterbury (Christchurch), Hamilton, Otago (Dunedin), Palmerston North, Victoria (Wellington) 28. Fiji: South Pacific (Suva) 29. Malawi: Malawi (Blantyre) 30. Scotland: Aberdeen, Edinburgh 31. Northern Ireland: Queen's (Belfast), New University of Ulster 32. Wales: Lampeter, UWIST, Cardiff 33. England: Bath, Bristol, Cambridge, East Anglia, Essex, Exeter, Hertfordshire, Hull, Lancaster, Leeds, LSE, Newcastle, Nottingham, Oxford, Reading, Salford, Sheffield, Sheffield Hallam, SOAS, Surrey, Sussex, UCL, Queen Mary, York, West of England.

Professor Trudgill is a member of the Editorial Board of about thirty prestigious international journals, including *Roczniki Humanistyczne* (Annals of Arts) published by the Faculty of Humanities at the John Paul II Catholic University of Lublin, a participant in radio and television programs, as well as a columnist in the written press. He has directed

33 doctoral theses and has been a member of thesis committees in 29 universities: Birkbeck, Birmingham, Cambridge, East Anglia, Edinburgh, Essex, Exeter, Hull, Leicester, Leeds, Newcastle, Oxford, Reading, SOAS, York (England); UWIST, (Wales); Ulster Polytechnic (Northern Ireland); Agder, Bergen, Tromsø (Norway); Århus (Denmark); Gotenburg (Sweden); Bern, Freiburg (Switzerland); Austin, Chicago (USA); Monash (Australia); Hyderabad (India); and Canterbury (New Zealand).

He has produced more than 330 publications to date, with around 250 articles and ca. 45 books – in all the most prestigious international publishers in the field of Linguistics:

The Social Differentiation of English in Norwich (1974; Cambridge University Press),

Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society (1974; Penguin Books),

Accent, Dialect and the School (1975; Edward Arnold),

Sociolinguistic Patterns in British English (1978; Edward Arnold),

English Accents and Dialects (1979; Edward Arnold; with Arthur Hughes),

Dialectology (1980; Cambridge University Press; with J.K. Chambers),

International English: A Guide to Varieties of Standard English (1982; Edward Arnold; with Jean Hannah),

Coping with America: A Beginner's Guide to the USA (1983; Blackwell),

On Dialect: Social and Geographical Perspectives (1983; Blackwell),

Language in the British Isles (1984; Cambridge University Press),

Applied Sociolinguistics (1984; Academic Press),

Dialects in Contact (1986; ESRC),

Bad Language (1990; Blackwell y Penguin Books; with Lars Andersson),

The Dialects of England (1990; Blackwell),

- Dialects of English: Studies in Grammatical Variation (1991; Longman; with J.K. Chambers),
Introducing Language and Society (1992; Penguin),
Dialects (1994; Routledge),
Communication et Pragmatique Interculturales (1997; VALS/ASLA; with P. Singy),
Language Myths (1998; with Laurie Bauer),
The Sociolinguistics Reader I: Multilingualism and Variation (1998; Edward Arnold; ed. with Jenny Cheshire),
The Sociolinguistics Reader II: Gender and Discourse (1998; Edward Arnold; ed. with Jenny Cheshire),
East Anglian English (2001; Boydell and Brewer; with Jacek Fisiak),
The Handbook of Language Variation and Change (2001; Blackwell; ed. with J.K. Chambers and N. Schilling-Estes),
Sociolinguistic Variation and Change (2002; Edinburgh University Press),
Alternative Histories of English (2002; Routledge; with R. Watts),
A Glossary of Sociolinguistics (2003; Edinburgh University Press),
The Norfolk Dialect (2003; Poppyland Publishing),
New-Dialect Formation: The Inevitability of Colonial Englishes (2004; Edinburgh University Press),
New Zealand English: Its Origin and Evolution (2004; Cambridge University Press; with E. Gordon, L. Campbell, J. Hay and M. Maclagan),
HSK Sociolinguistics/Soziolinguistik Vol. I (2004; De Gruyter; ed. with U. Ammon, N. Dittmar and K. Mattheier),
HSK Sociolinguistics/Soziolinguistik Vol. II (2005; De Gruyter; ed. with U. Ammon, N. Dittmar and K. Mattheier),
HSK Sociolinguistics/Soziolinguistik Vol. III (2005; De Gruyter; ed. with U. Ammon, N. Dittmar and K. Mattheier),
Diccionario de Sociolingüística (2007; Gredos; with J.M. Hernández-Campoy),

Norm og variasjon – Utvalgte språkstudier 1974-2005. A festschrift for Geirr Wiggen on his 60th birthday (2007; Novus; ed. with Ernst Håkon Jahr),

In Sfakia: Passing Time in the Wilds of Crete (2008; Lycabettus Press),

Language Complexity as an Evolving Variable (2009; Oxford University Press; with D. Gil and G. Sampson),

The Lesser-Known Varieties of English (2010; Cambridge University Press; with E. Schneider, D. Schreier and J. Williams),

Investigations in Sociohistorical Linguistics: Stories of Colonisation and Contact (2010; Cambridge University Press),

Sociolinguistic Typology: Social Determinants of Linguistic Complexity (2011; Oxford University Press),

Language Ecology for the 21st Century: Linguistic Conflicts and Social Environment (2013; Novus; ed. with Ernst Håkon Jahr and Wim Vandenbussche),

Further Studies in Lesser-Known Varieties of English (2015; Cambridge University Press; with J. Williams, E. Schneider, and D. Schreier),

Sfakia: A History of the Region in its Cretan Context (2015; Mystic; with G. Dalidakis),

Dialect Matters: Respecting Vernacular Language (2016; Cambridge University Press),

Millennia of Language Change: Sociolinguistic Studies in Deep Historical Linguistics (2020; Cambridge University Press),

European Language Matters (2021; Cambridge University Press).

Many of Professor Trudgill's books have been translated into different languages: French, Portuguese, Hungarian, Swedish, Norwegian, German, Italian, Greek, Chinese, Korean, Japanese, Malay, and Spanish. In 1993, on the occasion of his twenty-fifth year of dedication to Sociolinguistics, his work was presented in Spain with the volume *British Sociolinguistics*:

Introduction to the Work of Peter Trudgill (edited by J.M. Hernández Campoy). In 2003, for his sixtieth birthday, he received a Festschrift entitled *Social Dialectology: In Honour of Peter Trudgill* (John Benjamins; edited by David Britain and Jenny Cheshire), collecting contributions from internationally renowned researchers in the discipline. For his 75th birthday, he received another Festschrift, including many of his contributions over the years on Scandinavian languages: *'Norwegian as a normal language' and other studies in Scandinavian linguistics* (2018; Oslo, Novus, edited by Ernst Håkon Jahr). Scandinavian languages, and especially Norwegian, with its long history of language planning and conflict, has been one of professor Trudgill's interest areas, together with Greek, which exhibits some of the same features in its historical development.

Professor Trudgill is furthermore the General Editor of the prestigious series *Language in Society*, published by Wiley-Blackwell, as well as an advisor to Collins Dictionaries, and belongs to the Scientific Committee of about thirty specialized international journals, including *English World Wide*, *American Speech*, *Language Sciences*, *Papers in Geolinguistics*, *Oxford International Encyclopaedia of Linguistics*, *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*, *Language Variation and Change*, *Nordic Journal of Linguistics*, *International Journal of Applied Linguistics*, *Atlas Linguarum Europae*, *Multilingua*, *Zeitschrift für Anglistik und Amerikanistik*, *Journal of Sociolinguistics*, *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, *European Journal of English Studies*, *Links and Letters*, *Journal of Greek Linguistics*, *Poznan Studies in Contemporary Linguistics*, *International Journal of English Studies*, *Dialectologia*, *Gengo Kenkyu* (Journal of the Linguistic Society of Japan), *Brill Studies in Language, Cognition and Culture*, *Wiener Arbeiten zur Linguistik*, *Babel*, *Poznan Linguistic Meeting Yearbook*, *Journal of Linguistic Geography*, *Language Ecology*, and *Aegean Working Papers in Ethnographic Linguistics*.

The field of Sociolinguistics and Peter Trudgill are indissoluble. He was a pioneer in the origin and development of the discipline during the 1960s together with William Labov, Dell Hymes, and Joshua Fishman. At that time, the scientific field of Linguistics experiences a growing

discontent with the current theoretical paradigms (structuralist and generativist), an increase in interest for sociological studies and their development and possible application to new social problems, an incipient quantitative revolution, and a need to redefine and reformulate traditional dialectological studies. All of this gave rise to the new field of Sociolinguistics, taking, however, also into account the earlier pioneering works by, i.a., Alf Sommerfelt and Einar Haugen.

With his more than 330 publications to date, professor Trudgill's work has been instrumental in exploring the relationships between language and society. He conceived linguistic behaviour as being also a reflection of social structure, and vice versa, social structure determined linguistic behaviour far more than was earlier assumed. Language is a social practice, and linguistic variation is socially motivated. He thus investigated the social significance of language, understanding it not simply as a means of communicating information (oral-written), but also as a very valuable medium to establish and maintain social relationships, and also to convey information about the speaker him- or herself. Thus, every act of speech is an act of identity, a symbol of group conscience and solidarity, and of linguistic loyalty. When we speak we are projecting identity and linguistic attitudes.

Linguistic variation, which had often been more or less been ignored by previous paradigms (structuralist, generativist), constitutes an essential foundation for Sociolinguistics. From a historical point of view, the social perspective and the application of sociological techniques to linguistic material represented a significant advance in the scientific study of language, since not only was linguistic diversity recognized, but also a methodology was developed to deal with it. The Labovian concept of variable rule ("Varbrul") and its mathematical application are clear examples developed to describe the predictable probability of the patterns of variation (or choice) between alternative forms of linguistic use.

Professor Trudgill's vision of language as a social phenomenon, closely linked to the social structure and value systems of society, and his defense of linguistic diversity, the use of dialects, non-standard varieties and minority languages as carriers of cultural diversity have been constant in his work: the sociolinguistics of linguistic change and its diffusion, language and dialect contacts, geographical linguistics, linguistic minorities, varieties of English – including pidgins and creole varieties – linguistic attitudes, the history of the English language. He has also promoted the transfer of scientific knowledge with the development of Applied Sociolinguistics, as a contribution to the solution of problems of social reality, such as those of language and social class, language and race, language and immigration, language policy, language conflict and language planning, language attitudes, language sexism, and intercultural communication.

Without doubt, Professor Peter Trudgill is one of the world's leading and most influential figures in the scientific field of Sociolinguistics, from the 1970s and until today.

Dr. habil. Magdalena Charzyńska-Wójcik, Associate Professor
Department of the History of English and Translations Studies
The John Paul II Catholic University of Lublin

Laudation
in honor of Professor Peter Trudgill
on the occasion of conferring the honorary doctorate
at the John Paul II Catholic University of Lublin
on May 24, 2023

I have known Prof. Peter Trudgill all my professional life, but I found writing a *laudatio* that would aspire to doing justice to his intellectual profile, his unique personality, and the scope of his achievements an almost impossible task.

Peter Trudgill is one of the world's foremost sociolinguists and dialectologists. His work engenders awe in anyone who comes in contact with these areas. His expertise has earned him such a strong and uncontested position in the field of sociolinguistics and dialectology that his surname has become almost synonymous with the discipline itself. His career path remains exemplary both throughout his professional life, and during what would formally be called retirement but in the case of Peter Trudgill is a period of intense intellectual activity and prolific scholarly output. His academic achievements would suffice to grace the

CVs of not one but ten successful researchers. His devotion to linguistic equality extends far beyond the boundaries of his academic surroundings, and his passion and dedication to promoting linguistic awareness have inspired many and will continue to do so. But Peter Trudgill is not only a researcher: he is also a traveller, a connoisseur of life regardless of circumstances, a lover of sport, and a most dear and loyal friend who I have had the privilege of knowing for almost a quarter of a century.

Professor Peter Trudgill was born on November 7th, 1943 in Norwich – “more specifically, in the suburbs of Norwich”, as he emphasises in his interviews – where he grew up and which he has always called home, despite the many international research positions and projects which drew him to multifarious geographical locations. He has always loved his home city and has devoted a lot of his professional energy to investigating the dialect of Norfolk. Over the last 10 years, he has contributed a weekly column to Eastern Daily Press (2012-2016) and the New European (since 2016), which have become so popular as to grow into two Cambridge University Press publications, brought out in 2016 and 2021 respectively. The contributions explore English in its global and local scale, with special focus on his beloved Norfolk. This continued dedication, unwavering loyalty, and genuine appreciation and respect for the small and local have been Peter Trudgill’s signature perspective, and form a uniting thread in the rich canvas of his life, which takes us nicely to the etymology of his surname: *thread gold*. These books, like so many of his, are accessible to a wide audience, both to specialists and amateurs. And so is Peter Trudgill: approachable and engaging, and – like his books – “unputdownable”.

As a child he had a love for books, a passion for sport, a talent for music and languages, and a firm affection for his family. He started school at the age of four, and after graduating from the City of Norwich School, went on to study Modern Languages in King’s College, Cambridge, where he received a BA in 1966. He completed a one-year MA programme at the University of Edinburgh, where he subsequently obtained his

PhD in linguistics in 1971 supported by a grant from King's College. His doctoral thesis, devoted to the social differentiation of English in Norwich, was published by Cambridge University Press as the first study of an urban dialect in Britain. It was methodologically revolutionary, its effects were ground-breaking, and it has to a great extent determined the academic direction of the field. This has deservedly earned Peter Trudgill international recognition as the main representative of the first wave of sociolinguists in Europe.

Prof. Trudgill is the author of the first ever introduction to sociolinguistics, which came out in 1974 and which has remained a bestseller for almost 50 years. In 1975 he authored another very important book which speaks against the devaluing of regional accents, against dismissing people as unworthy and determining their upward mobility based on whether they shed the way of speaking they learnt at home. Peter Trudgill is also known and appreciated for his deterministic theory of new-dialect formation, which is highly influential, and for his social-oriented approach to linguistic typology, which associates linguistic complexification with low-contact settings. His works have reshaped the way we view language as a human faculty.

He has held teaching and research positions at universities worldwide: the University of Reading (1970-1986), the University of Essex (1986-1992), and two Swiss universities – the University of Lausanne (1993-1998), and the University of Fribourg (1998-2005), where he is now Professor Emeritus of English Linguistics. In 2005 he also became an Honorary Professor of Sociolinguistics at the University of East Anglia. Retirement neither put an end to nor slowed down Prof. Trudgill's academic impetus. On the contrary, in 2006 he was employed part-time by two universities separated by over 16,000 km: La Trobe University in Melbourne, Australia and the University of Agder in Kristiansand, Norway. He continued his service for 10 years at the Norwegian university. Apart from these posts, between 1976 and 2007 Prof. Trudgill was invited as a visiting professor to 22 universities all around the world,

starting with Hong Kong, through Norway, Denmark, India, Japan, Australia, Canada, New Zealand, Switzerland, Germany, Austria, and several in North America.

Peter Trudgill's academic achievements quickly earned him international recognition. In 1989 he was elected Fellow of the British Academy, in 1995 Fellow of the Norwegian Academy of Science and Letters and a year later Fellow of the Royal Norwegian Society of Sciences and Letters. In 2003 he was elected Fellow of the Agder Academy of Sciences and Letters in Norway and Fellow of the Royal Gustavus Adolphus Academy for Swedish Folk Culture. The year 2009 brought him a fellowship in the *Academia Europaea*. Two years later, he became Lifetime Honorary Member of the Linguistic Society of America. In recognition of a lifetime of distinguished and ground-breaking scholarly work, he was granted honorary doctorates by universities in six different countries on three continents between the years 1995 and 2022: the Faculty of Letters of the Uppsala University in Sweden (June 2, 1995), the University of East Anglia (July 11, 2002), La Trobe University in Melbourne, Australia (November 9, 2005), the University of British Columbia in Vancouver, Canada (November 30, 2018), the University of Patras in Greece (May 14, 2019), and the University of Murcia in Spain (June 3, 2022). Apart from these distinctions, Prof. Peter Trudgill has received many other accolades from universities all around the world, one of them Adam Mickiewicz University in Poland, where he was granted the Medal of Merit in September 2017. Between 1975-2015 he was a member of over 20 committees and advisory boards in several countries, and he has been a member of the editorial board of over 30 international journals, including *Roczniki Humanistyczne* (Annals of Arts), co-published by the Faculty of Humanities of our University.

He has delivered invited lectures at well over a hundred different universities on six continents in 35 countries. Twenty-two of those countries are in Europe, and more than one university invited him to speak in each of the following: Austria, Belgium, Bulgaria, Czech Republic,

Denmark, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Lithuania, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, Spain, Sweden, Switzerland, and Ukraine. He has lectured in five different countries in Asia, involving several destinations in Japan, Hong Kong, India, Singapore, and Thailand. Prof. Trudgill spoke at more than a dozen universities in Australia, Fiji, and New Zealand. North America is represented on Prof. Trudgill's CV by a dozen institutions in the USA and half a dozen in Canada. Finally, he gave talks at two universities in Colombia, South America, and two in Africa, in Malawi and Morocco. And in his own country, 32 different UK universities invited him to speak to their students.

Apart from investigating a wide variety of languages and carrying out linguistic fieldwork in Britain, Norway, Greece, and New Zealand, Prof. Trudgill has himself gained competence in several languages. Not counting his native English, he speaks four languages (Norwegian, French, German, and Greek) and can read seven more (Swedish, Danish, Dutch, Portuguese, Spanish, Catalan, and Italian).

Prof. Peter Trudgill has supervised 33 doctoral theses and authored, co-authored or edited 47 books and hundreds of papers. Papers pose a special problem because the number is higher every time you check and – worse still – before you manage to present his achievements to an audience you need to factor in the risk of a publication coming out between the time when you prepared the presentation and its actual delivery. I am sure this is the case today, which is why I refrain from stating the actual number. Prof. Trudgill's books also present an arithmetical problem: how to count the reprints, multiple editions, and translations? Many of his books have been through six or seven editions, with many reprints. For example, his book *Sociolinguistics* has had four editions, at least 17 reprints, and was translated into Swedish, Malay, and Japanese. The book *Dialectology* has had four editions, many reprints, and was translated into Italian, Korean, Malay, Spanish, and Chinese. Translations of his various works and books have also been made into Norwegian, French,

Hungarian, and Greek. Whatever counting methodology one assumes, there is no doubt that Prof. Peter Trudgill's legacy in sociolinguistics is enormous. Google Scholar shows the overall number of his citations as exceeding 43,000, with almost 6,000 of those from the last four years. There are virtually no courses on sociolinguistics worldwide that do not include at least one of Peter Trudgill's books on the reading list – and if you come across such a course, think twice before enrolling.

The sheer numbers invoked above testify to the fact that Peter Trudgill's contribution to linguistics is immense. He is widely acclaimed as having modernised dialectology and given it a new impetus by combining it with sociolinguistics, and for his pioneering use of gravity models from human geography for analysing spatial diffusion of innovative forms. He is credited with shaping the boundaries of this sub-discipline: formulating many of its key concepts, providing new theoretical approaches and a framework for analysing linguistic variation and change, as well as developing the field's terminology. Prof. Trudgill has written on a wide range of disparate topics, ranging from theoretical issues, through matters of language change and its diffusion, to the specific phonetic details of language varieties; on contact situations, convergence processes, the impact of child and adult learners on linguistic processes; and he has addressed the role of dialect mixture, social factors such as networks, cross-linguistic community contact and social stability, personal, social, and ethnic identity, as well as personal and official attitudes to nonstandard dialects. He has written on English as a global language as spoken in America, Canada, the British Isles and Australia, but has also worked on much smaller local varieties, beginning with his native Norfolk dialect through New Zealand English to the English of Tristan da Cunha. He has researched languages as diverse as Arabic, Norwegian and Greek, and even worked on Austronesian languages. He has examined language both from synchronic and diachronic perspectives. David Britain and Jenny Cheshire's *Preface* to the Festschrift prepared for the occasion of Peter Trudgill's 60th birthday shows the format and scale of his achievements

and their universal recognition, especially if you bear in mind that these words were written almost 20 years ago and Prof. Trudgill's research and involvement have not slowed down since.

[Peter Trudgill's] career has coincided with the development of dialectology from a discipline with a focus on rural, archaic varieties of language to one that studies the contemporary varieties of complex urban and rural communities alike and that deals with issues that no scholar of language can afford to ignore. These issues encompass the nature of sociolinguistic variation, the process of language change, the influence of standard varieties and of standardisation, and [...] the understanding of language contact and dialect contact, of new dialect formation and language isolation. Peter Trudgill has, of course, carried out influential original research of the highest standard in all these aspects, and more, of what is now often referred to as social dialectology; he has, to a large extent, shaped the direction of the discipline. He has worked to define the field, to standardise terminology and clarify concepts, and to inform the public and eradicate prejudice and ignorance about social and regional dialects. Contemporary social dialectology owes a great deal to his work [...].

David Britain and Jenny Cheshire (2003: 1)¹

I subscribe to the above with one important reservation: saying that Prof. Trudgill's career *coincided* with the development of modern dialectology, while chronologically correct, does not do justice to Peter Trudgill's constitutive role in this development, but – as already mentioned – I am speaking with the wisdom of an additional 20 years of hindsight. Peter Trudgill was not only the first to apply and define the American linguist William Labov's methodology in Europe; he also provided a framework for studying dialect contact phenomena. His contributions and involvement gave the discipline not only an impetus but also a strong and clear direction.

¹ Britain David and Jenny Cheshire, eds. 2003. *Social Dialectology: In Honour of Peter Trudgill*. John Benjamins.

The significance of Peter Trudgill's work cannot be overestimated. His energy and dedication to the discipline, the breadth and depth of his analyses and the genuine appreciation of the topic of his research make him a truly unique scholar. Reviewers call him: "one of the best-known sociolinguists of our era", "one of the most influential figures in sociolinguistics", "one of the founders and leading scholars in the discipline", "one of the world's foremost sociolinguists and authorities on dialects", "a leading sociolinguist", "a world-renowned sociolinguist and one of the foremost researchers on the regional and social dialects of British English", "a world-renowned theoretical dialectologist", "one of the best-liked practitioners in the field", "one of the most articulate scholars in the field". As a writer he is "best-liked", "most widely read", "most accessible to general audience", "actively and influentially engaged in research". His writing style is described as "approachable" and his thoughts as "illuminating" and "enlightening". His works are "engaging", "readable", "ground-breaking", "thorough and convincing", "potent wonderings" which "extend the horizon of the field", "make brave and innovative incursions into underexplored terrain", "showing decades of innovative research into a broad range of linguistic topics". They are referred to as "important statements almost by definition", and are expected to generate "a flurry of research".

Most importantly for me and many other linguists, he has devoted a lifetime of work not only to theoretical considerations and careful examinations of language but also to actively promoting the concept of linguistic equality. He has repeatedly expressed the view that nonstandard dialects do not constitute a degenerated form of language. He has advocated respect for linguistic diversity and has shown support for speakers of these dialects in hundreds of lectures, TV programmes and radio interviews, where he strove to eradicate prejudices and ignorance about geographical and social dialects. "Nobody should have to hide their original accent to get on", "no one should have to feel, because of the bigotry of others, that they can make progress in life only if

they abandon their native dialect,” writes Peter Trudgill in one of his press columns. He speaks about stamping out linguisticism as a form of discrimination. Prof. Trudgill shows that dialects’ grammars are *different*, which does not make them *worse*. We all speak differently, and a good dialectologist can fairly accurately locate our place of birth. It is crucial, however, to stress that *different* is not synonymous with bad and that there are no grounds for an evaluative approach to dialectal differences. He has shown repeatedly that children with strong working-class accents tend to be evaluated by some teachers as having less potential than their peers with middle-class accents, and objects to this harmful stereotyping. He has taught us to love and appreciate linguistic diversity, just as he has loved and appreciated his family’s dialects as being part of who they were. In his many interviews you can hear Peter Trudgill talk about his parents with tenderness and kindness, emphasising their formative influence on his thirst for knowledge despite their own lack of educational opportunities. He speaks of his ancestors’ geographical origins and reminisces that his country grandparents spoke a rural dialect while his city grandparents were typical speakers of an urban city dialect. At some stage his parents met across this dialectal divide. His work on sociolinguistics has taught us all to bridge this divide and to replace prejudices, stereotypes and discrimination based on accent with a genuine appreciation of the differences in their meaningful richness. His words have awakened our linguistic sensitivity and have been helping us overcome the harmful preconceptions and learn to see language for what it is: a fascinating phenomenon in all its varieties – global or local – whose beauty, intrinsic value, and legitimacy need never be questioned.

Peter Trudgill – a truly unique scholar – is also an extraordinary person: generous in acknowledging his intellectual debts and eager to show his appreciation for other people’s achievements, as well as to offer support for what he holds dear. He nourishes friendships, engenders gratitude, and excels at inspiring and supporting others. He listens carefully, laughs heartily, and has a great sense of humour. Widely

travelled and internationally recognised, Prof. Trudgill has retained a love for his local linguistic community and has actively researched and promoted the intrinsic worth of such communities. It is clear that Prof. Trudgill's lifetime work in dialectology is a labour of love.

The significance of Prof. Peter Trudgill's writings extends far beyond the discipline of linguistics: they are a voice which pleads for the dignity of the human person concealed in the choice of individuals belonging to language minorities and dialectal groups to retain their language despite the pressure of dominant major languages. It is ultimately a plea for respect, which is an inalienable and intrinsic right of all human beings; a right both fundamental in itself and a fundament of all other rights.

Prof. Peter Trudgill
University of Fribourg, Switzerland

Lecture

Sociolinguistics and linguistic value-judgements

Linguistics is the scientific study of language. There is of course a very great deal we still do not know about the languages of the world, and about how languages work in general. But the people who are the least ignorant on the subject of language and languages are linguistic scientists, academic practitioners of linguistics.

In the branch of our subject which we call sociolinguistics, the data which we employ consists specifically of language as it is spoken by ordinary people, in their everyday lives. Our aim is to describe and analyse languages as they are really spoken, not as someone believes they ought to be spoken. And we want the examples we use to be real, not invented.

This dependence on real-life language data means that we take very seriously two research principles which were first made explicit by the world-famous American sociolinguist, the father of our science, William Labov. The first is his *Principle of the Debt Incurred*.

“An investigator who has obtained linguistic data from members of a speech community has an obligation to make knowledge of that data available to the community, when it has need of it.”

The second is the *Principle of Error Correction*:

“A scientist who becomes aware of a widespread idea or social practice, with important consequences, which is invalidated by their own data is obligated to bring this error to the attention of the widest possible audience.”

For people working in sociolinguistics, there is one very obvious, widespread idea with important consequences which is invalidated by our own data, and which we need to talk about – because it is indeed very widespread, and it is indeed invalidated by our own data.

This is the idea that **some forms of language which speakers use in their everyday speech are “wrong”**.

More than a century of research in linguistic science has shown us conclusively that all languages and dialects are equally adequate for all the tasks which human beings need to use language for. There is no such thing as a superior language or dialect; and there is no such thing as an inferior language or dialect. Value judgements play no part in linguistic science at all. No language variety is in any way more adequate, or more beautiful, or more correct than any other.

All languages and dialects, as complex creations of human societies, and as complex products of the human mind, are worthy of respect and preservation, without exception. Consequently, one of the things we have to do as responsible scientists is to combat the evils of linguisticism – as Labov would want us to do. All of us here today, I’m sure, will agree that *racism* and *sexism* are evils that we have to fight against. But I want to argue that *linguicism* is every bit as pernicious too.

Linguicism means prejudice towards, and discrimination against, people on the grounds of their language, or their dialect, or their accent. And the extremely sad fact is that, currently, linguisticism is much more publicly, and much more shamelessly, displayed than racism and sexism

ever are. People who would never dream of uttering a racist or sexist or homophobic remark will still think nothing of criticising other people for “speaking badly”, for having an “ugly accent”, or for using features which are “wrong” or “incorrect”.

Linguistics is a descriptive science, not a prescriptive science. Linguists are concerned with describing and analysing and accounting for what speakers actually say rather than with what various self-appointed “authorities” believe they ought to say. This means that linguists are not prepared to say that some forms of language are “good” or “correct” and that other forms are “bad” or “wrong”. In spite of pronouncements about “right” and “wrong” which are made by various committees, or academies, or newspaper columnists, or other popular experts on language correctness, linguists are agreed that notions of “right” and “wrong” have no part to play in objective discussions of languages.

After all, what could it possibly mean to say that a way of speaking is “wrong”? What on earth can *wrong* mean in this context? How can a vowel system be “incorrect”? In what way can grammatical structures, as used naturally by native speakers, possibly be “wrong”?

In English, the word *wrong* can mean a number of things. Students of English literature may be familiar with the title of the brilliant comic novel by Malcolm Bradbury, *Eating People is Wrong*. Most people in the world would agree with that sentiment – it is hardly a controversial point of view.

But it does remind us that there are different types of wrong.

First, there is the kind of wrong in which someone maintains that Lisbon is the capital of Spain or that 3 multiplied by 3 equals 8. As the *Oxford English Dictionary* says, these statements are wrong in the sense that they are “not in consonance with facts or truth; incorrect, false, mistaken”. We know that it is inherently true that Lisbon is the capital of Portugal, not Spain; and that $3 \times 3 = 9$, not 8. If these things were not true, then the world as we know it would be a very different place.

A second type of wrong is what we can perhaps describe as “the hitting-someone-on-the-head-and-stealing-their-money” kind of wrong.

This is wrong in the *Oxford English Dictionary* sense of “deviating from equity, justice, or goodness; not morally right or equitable; unjust, perverse”. Eating people is presumably this second kind of wrong, though I suppose even worse.

Sadly, quite a lot of people also seem to think about English, and Polish, and other languages, in terms of right and wrong. To take a small English example, if you say “we done it”, as most English speakers do, rather than “we did it”, that will be said by many self-appointed experts to be wrong. But why? Well, they reply, “because it *should be* ‘we did it.’”

But what kind of wrong can that be then, really? It is not inherently true that the past tense of *do* is *did*. It would make no difference to anything at all important if all English speakers said “we done it” rather than “we did it” – and in fact, most of them do already! Also, saying “we done it” is hardly deviating from equity, justice or goodness. And it is surely not immoral, or unjust, or perverse?

So perhaps, then, it is a third type of wrong, as also evidenced by the *Oxford English Dictionary*. We can perhaps call it the “putting your elbows on the table” kind of wrong. We were always told when we were children that it was wrong to put our elbows on the table when we were eating. This must be what the *Oxford English Dictionary* describes, in a third definition, as “contrary to, or at variance with, what one approves of or regards as right”. So basically it is wrong because, according to some people, it isn’t right.

But this does not really get us very far: who are those people? What authority do they have to announce that using a particular grammatical form, which is a natural part of the dialects spoken by millions of people, is wrong? What authority do they have to state that, say, some new word or expression or pronunciation or structure as, used by young people is wrong?

The fact is that, although “we done it” is not part of the Standard English dialect, and not typically used in print, it is the natural and correct form in the grammatical systems of the dialects spoken by a majority of

native English speakers around the world. That is not the same thing as being “wrong”.

I believe it is legitimate to argue that native speakers do not make mistakes, or at least that they do not make mistakes when it comes to grammatical structures and phonological systems – systems of vowels and consonants.

The regrettable truth for those of us who work in linguistics is that, in many contemporary societies, there is a widespread lack of respect for linguistic diversity which often seems to be most prevalent where one would expect it least: amongst members of the intelligentsia, the literati, the journalists, the politicians, the opinion-makers. The only languages which many of them deem worthy of respect, and which they recognise as valid, are the major European languages – those with millions of speakers. And the only varieties of those languages which they respect, and believe to be “right” and “correct”, are the standard, upper-social-class, written varieties. In other words, we are presented with a phenomenon which we can call *the denigration of vernacular varieties*. There is a widespread view on the part of the same influential voices in our countries that some varieties of language are somehow more worthy, more valid, more correct, and in some mysterious way simply “better” than others. And, less mysteriously, it turns out more often than not that these varieties are precisely the varieties spoken by these pundits themselves!

There is an obvious moral issue here concerning the human rights of speakers of languages. If individuals suffer discrimination as a result of racism, we do not suggest that they change their race, although of course in places such as the United States there was a sad history of Black people doing their best to look as much like White people as possible. We all agree that racism should be stamped out.

If individuals suffer discrimination as a result of sexism, we do not suggest they change sex, although of course there are celebrated cases in history of women pretending to be men in order to avoid

being discriminated against. We all agree that sexism should be stamped out.

Equally, if individuals suffer discrimination because of the dialects they speak, then I hope we can also all agree that it is the discrimination that should be stamped out, not the dialects. And, tragically, many dialects are actually being stamped out, often as a result of deliberate efforts on the part of people working in our education systems.

The intellectual position which I have labelled “denigration of vernacular varieties” is also currently leading to increasing linguistic homogenisation generally, as speakers abandon their nonstandard dialects and minority languages because of the discrimination they suffer, and because of the negative attitudes they have acquired towards their own language varieties. Polish dialects are disappearing; English dialects are disappearing.

One way of combating this denigration is to point to those fortunate, more tolerant societies which do have greater respect for language varieties as good examples to be followed. In many dialect-hostile parts of Europe, including my own country, there is a widespread view that dialects are out-of-date, old-fashioned, ugly, unsophisticated, divisive, and economically disadvantageous, and a sign of poor education. To combat this belief, we can point to the following very interesting fact. In 2019, in terms of per capita GNP, the three richest countries in Europe were Luxembourg, Norway and Switzerland. Notice something very important about the linguistic situations in those countries.

First, the entire indigenous population of Luxembourg is dialect-speaking. They learn and use German and French, but their mother-tongue is Luxembourgish/Letzeburgisch, which is widely regarded as a dialect of German.

Secondly, Norway is also one of the most dialect-speaking countries in Europe. The vast majority of the population speak their local dialect, whatever the social situation. People use their local dialect on radio and TV, professors give lectures in their local dialect, and authors

write poems and novels in dialect. The most important aspect of the Norwegian language situation, however, is that there is an enormous societal tolerance for linguistic diversity; and, what is more, linguistic diversity in Norway is officially recognised and officially protected. This is most clearly illustrated by the fact that in Norway there is a law which states that teachers are not allowed to try to change the way children speak in the classroom. If children come into school speaking the local dialect, as most of them do, they must be allowed to continue to do so.

Thirdly, Switzerland is well known for its multilingualism and its official and reasonably successful protection of four different language communities. For my purposes, however, the most interesting thing about Switzerland is that the majority of its inhabitants are dialect-speaking. In the German-speaking area of the country, all the indigenous inhabitants are dialect speakers and will use their dialects in nearly all situations, though they do also learn to read and write in Standard German.

I suggest that these richest of European countries – Switzerland, Norway and Luxembourg – are paradigm examples of extremely desirable sociolinguistic situations that the rest of us would do very well to imitate in various ways. Indeed, they follow much more closely than most other European countries the UNESCO recommendation that children should be educated in three languages: their own native language, a national language, and an international language.

Linguicism can be very damaging for an individual's self-respect; and the prejudices it implies can lead to academic underachievement, and to lack of advancement in the workplace. It would probably be too much to claim that Luxembourg, Norway and Switzerland are rich because they are dialect-speaking. But we should not underestimate the degree of alienation that occurs in situations where people are denied the dignity of having respect accorded to their vernacular speech, nor the advantages of having a population able to express itself fluently and clearly in its own vernacular, without having to monitor the extent to which they are speaking 'correctly' or not.

Linguists, and especially sociolinguists, are in a particularly strong position to oppose linguicism because, as experts on language and society, we have the knowledge and ability to engender positive attitudes towards dialects and linguistic diversity, and to counter this denigration, as well as the illogicality of describing some linguistic varieties as “wrong” – and I plead with all linguists and philologists to do this.

Spis treści

Uchwała Senatu _____	7
Ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski	
Słowo Rektora KUL _____	9
Prof. dr hab. Katarzyna Dziubalska-Kolaczyk	
Recenzja _____	11
Prof. dr dr h.c. multi Ernst Håkon Jahr	
Recenzja _____	19
Dr hab. Magdalena Charzyńska-Wójcik, prof. KUL	
Laudacja _____	29
Prof. Peter Trudgill	
Wykład _____	39

Contents

The Resolution of the Senate	51
Rev. Prof. Dr. habil. Mirosław Kalinowski	
Rector's foreword	53
Prof. Dr. habil. Katarzyna Dziubalska-Kołaczyk	
Review	55
Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Ernst Håkon Jahr	
Review	61
Dr. habil. Magdalena Charzyńska-Wójcik, Associate Professor	
Laudation	71
Prof. Peter Trudgill	
Lecture	81

